

CAP

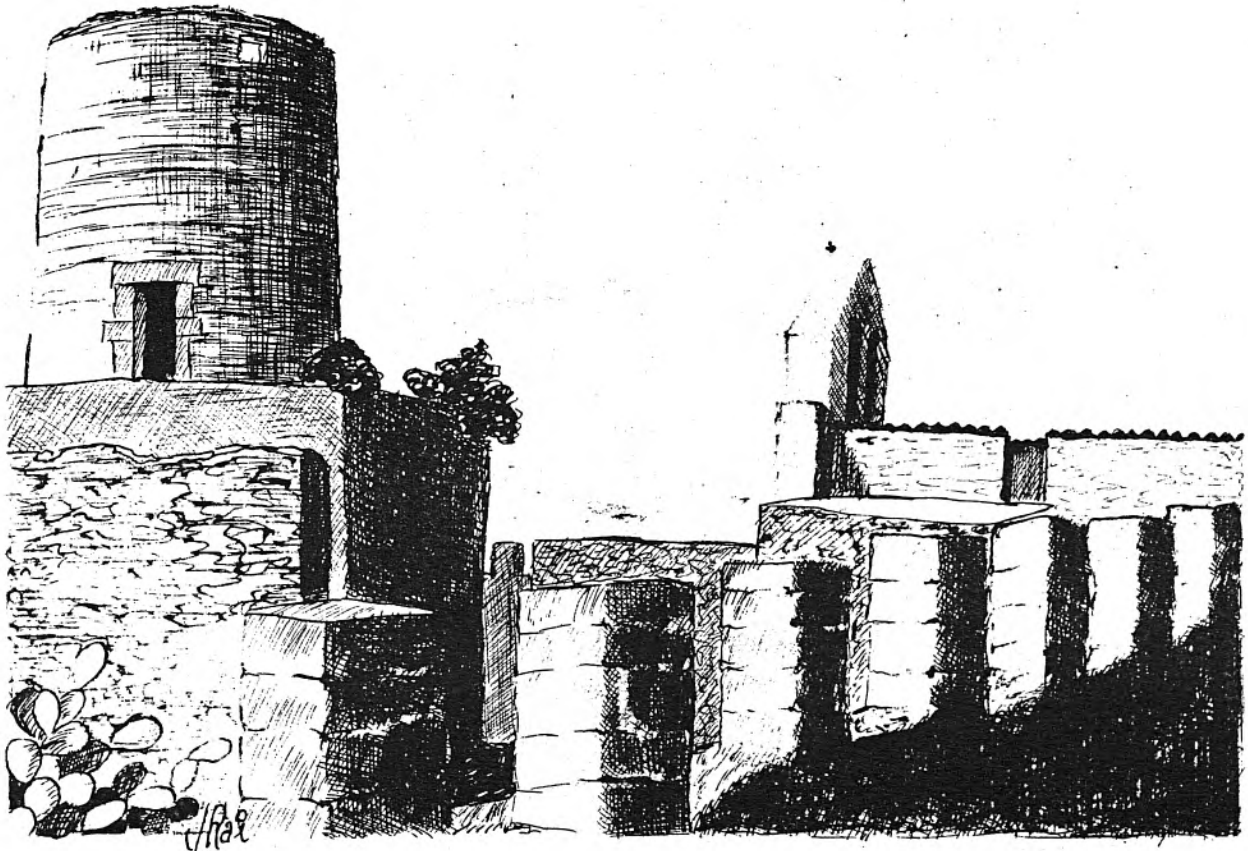
VERMELL

Nº 30

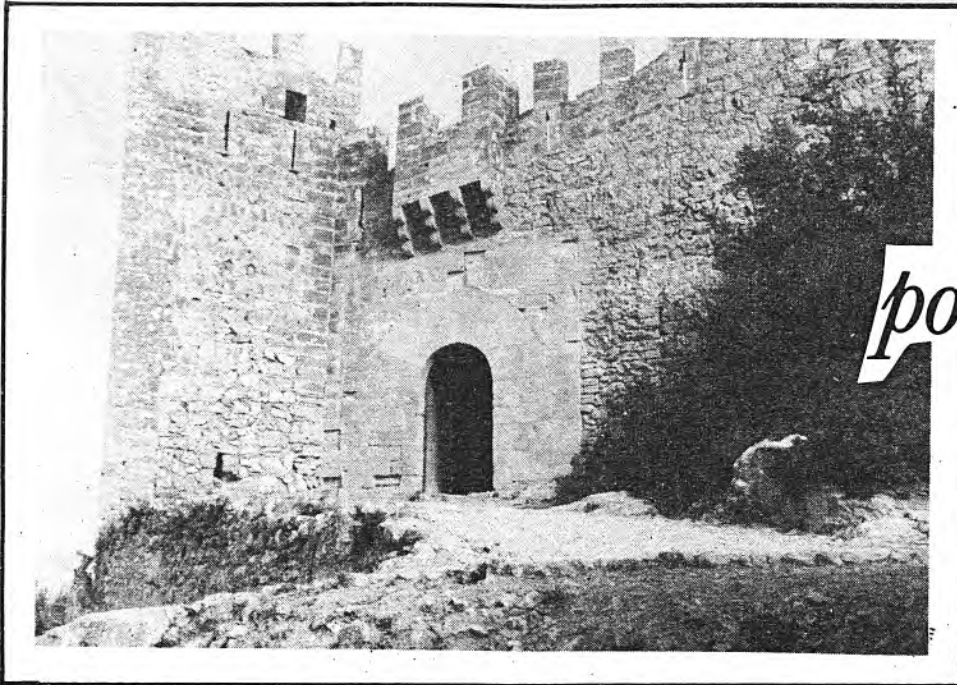
Capdepera-Cala Rajada

Juny 83

El Castell i el poble,

¿un sol batec?

Quan hi ha una dificultat, com més grossa millor, casi tothom s'uneix per lluitar i superar-la. Tots mos unim en contra; un demòcrata ha dit: "contra En Franco tots estàvem millor".

Però és més mal de fer seguir units en un treball constructiu, pacient intel·ligent. Això mos pot passar amb el Castell: Tots coincidíem en l'obtenció del Castell per al poble. Ara ja el tenim. ¿Serem capaços de seguir units en el desafiament que aquest fet suposa?

Es pot seguir una línia fàcil, superficial: organitzar quatre actes cridaners i quedar contents i fotuts.

O, en lo material, enfrontar les

restauracions més urgents, encara que no siguin vistes ni agràides; i, en lo pròpiament cultural, unir esforços per trobar, aprofundir, fer estimar les nostres arrels per aixecar un poble més solidari, més informat, més cultivat, més participatiu.

Les paraules són hermoses; la tasca, àrdua i pacient.

Podem dir lo mateix dels polítics: En Salvador "no deixava fer", "ha destrossat el partit", "sempre era de viatge", etc. Poden esser excuses per estar aturats.

Ara ja no hi és; no hi ha excuses per no fer una tasca de poble.

HEM FET AQUEST NUMERO :

Joan Nebot	Joan Llull
Mari-Germa Melis	Margalida Rexach
Joana Colom	Maria C. Fuster
Jaume Fuster	
Biel Pérez	
Ani Muñoz	
M ^a . Antònia Nadal	
Pep Terrassa	
Maria Vives	
Joan M. Rosa	
Gregori Mateu	

Bolletí de l'Obra Cultural Balear
Capdepera-Cala Rajada
JUNY 1983
Carrer d'Es Port, 43 -CAPDEPERA
Dipòsit Legal: P.M. 497/80
Imprimeix: Apóstol y Civilizador, Petra.

Dibuixos: Joan Rai
Fotografies: Gabriel Serralta, Joan Rai, Margalida Femenies,
Margalida Tous i Cap Vermell.

HEM POGUT FER AQUEST NÚMERO EXTRAORDINARI GRACIES A LA COL.LABORACIÓ DE
L'AJUNTAMENT DE CAPDEPERA

CULTURA El 4 de juny la Comissió per la Promoció de la Cultura, l'Esport i l'Esplai va celebrar una reunió amb els nous regidors encarregats de la cultura. Es varen dir idees molt interessants i pareix que hi ha ganades. També es fan altres reunions entorn de la problemàtica de poble. Pareix que els temes que més surten aquests dies són el dels vells, el Castell i la possibilitat de fer una associació de veïnats a Capdepera. Esperem que tots els esforços trobem una coordinació per no tудар forces ni doblers.

DUROS El dia 3, en una reunió Ajuntament-Faralló, es va acordar que a partir d'ara serà l'Ajuntament el que repartirà les ajudes. També hem sabut que l'Ajuntament vol comprar un ordinador per organitzar millor l'economia, ¿no seria millor tenir un ordinador mancomunat amb els altres ajuntaments de la comarca?

PARES El 27 de maig es reuní l'Associació de Pares d'Alumnes de S'Alzinar. D'uns 700 alumnes hi comparegueren uns 50 pares (només 2 de Cala Rajada). Elegiren Junta nova; va sortir president En Toni Melis "Pintor". Els altres membres: Pau Vidal, M^a. Concepció Lladó, Pere Flaquer, Ramón Domingo, Jaume Fuster, Miquel Caselles, Miquel Ferrer, Antoni Lleteres i Sara Alvarez. Esperem que els pares siguin més constants que la majoria dels mestres.

VELLS Els de Cala Rajada van a tota. El mal temps no impedí que el dia 20, devers 70, fessin la primera excursió a Lluc. El 7 de juny feren un dinar a l'Agulla on s'hi reuniren uns 80. Ja duen moguda una tómbola, unes xerrades sobre malalties de la tercera edat i una altra excursió, aquesta vegada a St. Telm. També es fan gestions per trobar un local per als vells a Capdepera.

MOCION-INFORME En un opuscle de 16 pàgines, repartit el dia 20 per tot el poble, el Batle Salvador Moll Vaquer fa un repàs a la gestió municipal durant la legislatura que ara ha acabat. Enumera 55 realitzacions, valorades en uns 100 milions de pessetes i llavors dona compte de 20 obres que s'estan fent o tramitant.

DESASTRE Seguint l'escàndol de cada any, també enguany se'n van 17 dels vint-i-un mestres de S'Alzinar i en vendran 18 de nous. Això sí, tots, en arribar, mos contaran les excel·lències de la pedagogia; però dos mesos més tard se'n faran la punyeta dels nins que acaben de conèixer i, amb els interessos personals per davant, sol·licitaran el trasllat. Qualcú va parlar de mercaders de l'ensenyança... ¿No hauríem de cercar per aquí més de dues de les arrels que porten tot dret a l'aljub de l'Orient? ¿Com poden estimar el poble els nostres nins si els educadors no l'estimen?

EMISSARI Estan allargant l'emissari submarí de darrera el moll. Sempre és un consol sebre que la merda arribarà a la vorera deu minuts més tard!

I.V.E. Si les coses no se desbaraten el grup local "Sa Gavella" anirà a Madrid a actuar en el programa de la TVE "Gente Joven". De moment ja han fet una prova en el Conservatori de Ciutat. Pareix que no seran tan escandalosos com "Las Vulpes".

SIQUIES Les han fetes a l'entrada del pinar de davant Sa Mesquida (devora la depuradora) perquè no hi entrin els cotxes. La primera setmana de juny hi vérem la brigada de l'Ajuntament que ho feia net. I noltros que mos pensàvem que era particular!

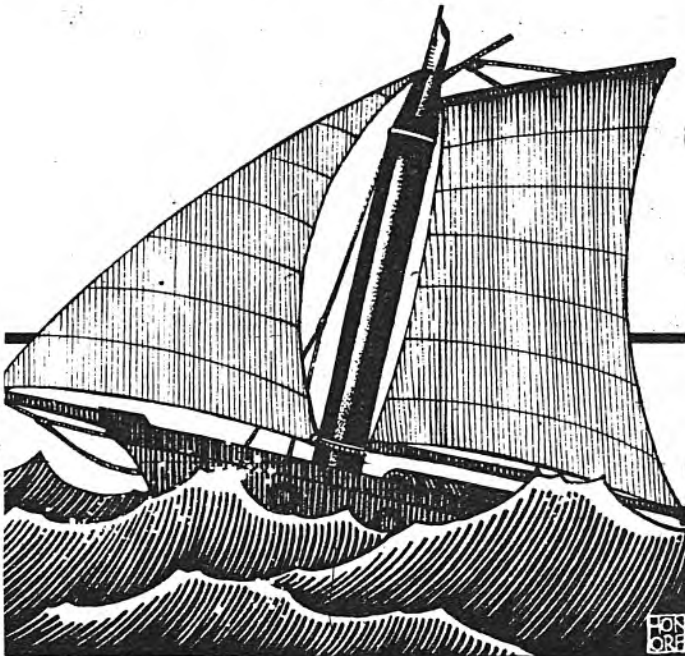
PLAÇA Aquests dies estan acabant les aceres i el carrer que duu a l'Agulla, així com la placeta de devora la platja. Tampoc no estaria gens malament que se'n recordassin del carrer que va del Moll a Cala Gat, sobre tot ara que hi ha llum a rebentar. Com cada any quan ve l'estiu en el carrer de Ses Roses ja hi han posat quatre dits de terra perquè tenguin pols a bastament fins que torni ploure.

(Ve de la pàgina anterior)

MUSICA La Coral de S'Alzinar ha participat a dues trobades de corals infantils: el 15 de maig a Palma i el 29 a Manacor. També actuaren el dia 28 a Sant Llorenç.

MENJUA Les eleccions han enriquit les calories dels polítics. Tan els que se nànaven com els que començaven han fet passar per la taula del restaurant la circumstància. També hi participaren els funcionaris de l'Ajuntament.

VISITA Un grup d'alumnes de l'escola visitaren el 7 de maig la Fira Nàutica del Port d'Alcúdia.

LLADRES Cada mes podríem omplir mitja revista contant endemeses. El televisor que havien robat a la Casa del Mar ha tornat a son amo, però ningú en sap res del lladre. L'home que fa net el Castell va trobar una escopeta amb els canons retallats. Quatre "dels de sempre" han tornat passar un dia o dos a la presó. Etc., etc., etc.

FOC Ja han començat els retgirones. El 20 foc a Sa Cova Negra i el 29 en el Puig Saguer, baix del cementeri clarament intencionat. Tots dos varen durar poc, però ja començam. I un foc manco freqüent: el 23 es pegà foc Ca N'Angel; es cremaren objectes i roba però el forn pogué seguir treballant.

ORIENTACIO Els pares dels alumnes de vuitè de S'Alzinar es reuniren amb els directors de BUP i Formació Professional d'Artà per orientar-se sobre els futurs estudis dels seus fills. Es va insitir en que més que llicenciats lo que fan falta són especialistes de grau mitjà.

JARDINS I PESSETES Cada dijous es poden visitar els jardins de Ca'n March. Costa 200 pts. que es dedicaran a la futura residència dels vells.

LA SALA El 23 de maig dematí prengué possessió el nou Consistori. La casualitat volgué que el moment coincidís amb el senyal de mort en el campanar de la Parròquia. Fou inevitable que la gent es demanàs si aquell toc era per als qui sortien o per als qui entraven. També cridà l'atenció la presència dels dirigents d'una poderosa associació de veïnats. Cada grup polític votà el seu candidat, llevat del LLAC que votà en blanc. Per tant quedà elegit Batle En Joan Pascual Amorós, U.M. El 27 de maig el nou Consistori celebrà el primer Ple.

Ha quedat organitzat així:
 Tinents de batle: 1.- Marcel·lí López Cirer; 2.- Jaume Bonnín Fuster; 3.- Francesc J. Terrassa Femenies; 4.- Antoni Bonet Ribes.
 Comissió d'urbanisme: President, Antoni Moll Sureda; Vice-pres., Francesc Terrassa Femenies; vocals, Catalina Moyà Llull, Jaume Bonnín Fuster i Pep Fuster Alzina.
 Comissió de governació: President, Miquel Sirer Garau; Vice-pres., Pere Nadal Mestre; vocals, Marcel·lí López Cirer, Miquel Gomis Sansó i Jeroni Juan Siquier.
 Comissió de hisenda: President, Antoni Bonet Ribes; Vice-pres., Jaume Bonnín Fuster; vocals, Jaume Juan Mayol, Francesc Terrassa Femenies i Pep Fuster Alzina.
 Comissió de sanitat: Presidenta, Catalina Moyà Moll.
 Comissió de cultura, educació, assumptes socials i festes: President, Jeroni Juan Siquier.

Delegat de la Junta Local de Sanitat: Catalina Moyà Moll.
 Delegat per la Cultura, Educació, Assumptes Socials i Festes: Jeroni Juan Siquier.
 Delegació de Deports: Jaume Bonnín Fuster i Pep Fuster Alzina.
 Delegació de Turisme: Antoni Moll Sureda i Toni Bonet Ribes.
 Delegació de Pesca: Jaume Bonnín Fuster.
 Delegació d'Agricultura i Depositari del Pòsit Agrícola: Jaume Juan Mayol.

Delegació de Transports i Comunicacions: Pere Nadal Mestre.
 Delegació de Parcs, Jardins i Muntanyes: Miquel Gomis Sansó.

Depositari de l'Ajuntament: Miquel Sirer Garau.

Plens Ordinaris: El primer dijous de cada mes a les 9 del vespre.
 Permanent: cada dijous a les 10 del matí.
 Si el dia del Ple o de la Permanent es festa, se celebrarà el dia abans.

DURANT EL MES DE MARÇ...

Han nascut:

Noelia Melis Fuentes
 de Agustí i Pilar.
 Mª Isabel Ballester Caldentey
 de Mateu i Isabel.
 Francisco Javier Flores Macías
 de Francisco i Mª Elena.
 Luis Giménez Ramírez
 de Antonio i Ana.
 Miquel Angel Ferrer Jaume
 de Joan i Aina.
 Rafael Román Sansó
 de Rafael i Joana.

Han mort:

Dolores Lareu Fuster
 Miquel Servera Tous
 Josep Terrassa Santandreu
 Antònia Alzina Melis
 Francisco Calderón Barrios
 Ernst Engelhardt
 José María Avial Bell

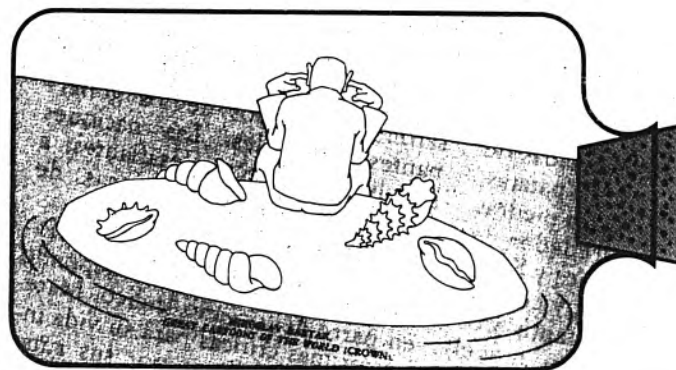
S'han casat:

Josep Serra Bonnín amb Margalida Esperança Nebot Moll.
 Guillem Ribot Maimó amb Margalida Flaquer Calafat.
 Joan Galán Bisquerd amb M^a del Rosario Fernández Malpesa.
 Antoni Mestre Roca amb Angeles Betes Abadías.
 Benito Panadero Alvarez amb Charlotte Krojby.

DURANT EL MES D'ABRIL...

Han nascut:

Francisca Delgado Rodríguez
 de Manuel i Francisca Jesús.
 Cristina Garau García
 de Climent i Mª Jesús.

Oscar Marín Franco
 de Bernardo i Mª Luisa.
 Joan Ferrer Mestre
 de Joan i Aina Maria.

Han mort:

Alfonso Muñoz Cabrera
 Rafael Escobar García
 Miquel Ferrer Font
 Sebastià Gayà Gelabert

DURANT EL MES DE MAIG...

Han nascut:

Manuel Trejo Pomar
 de Manuel i Joana Aina.
 Antonia Del Río Ferrer
 de Angel i Antònia.

Han mort:

Llorenç Massanet Esteva
 Karl Kirchmann
 Antoni Lliteres Nadal
 Cristina Bohrer-Blecker
 Miquel Siquier Sureda

ACTE SOLEMNE DE VENDA- DONACIÓ DEL CASTELL

Som a dia 19 de Maig de 1983. Basta contemplar la Plaça d'Es Sitjar per veure que hi ha festa grossa. Banderes noves, municipals vestits de gala, funcionaris amb llistes de convidats, pagesos amb la corbata posada, un núvol de fotògrafs, senyors i senyores, taules per fer un refresc, autoritats...

ES FIRMA L'ENTREGA-VENDA DEL CASTELL AL POBLE DE CAPDEPERA

Mentre esperam que devallin els propietaris i les autoritats reunides a l'alcaldia, es parla dels estira-i-amolla

que hi ha hagut a les altures sobre certes presidències. Un historiador comenta que ja en el segle XIV dos notaris es barallaren per cosa del Castell. Tot acaba amb bones cares i amb mitja hora de retràs; saló ple i un estol de periodistes. El Notari D. Francesc Garau, en nom del Notari d'Artà, llegeix l'escriptura, una breu ressenya històrica i els estatuts del Patronat del Castell. Els propietaris firmen acompanyats d'aplaudiments, en nom de tots ells parla D. Pep Quint-Zaforteza.

AQUI TENIU ELS DOCUMENTS:

PEP QUINT-ZAFORTEZA, Propietari

Magnífic Ajuntament de Capdepera. Digníssimes autoritats. Senyores i senyors:

És per mi un gran honor i una gran satisfacció el dirigir unes breus i concises paraules a l'acte tan solemne de l'entrega per les nostres famílies del Castell de Capdepera al poble.

Després del resum que ha fet el Notari de la Història del Castell, a mi només me queda explicar el per què una cosa, un bé públic, va passar a un bé privat, a una família; cosa que procuraré fer d'una forma concisa i després anirem escoltant les vicissituds d'aquests cent vint-i-un any:

Des de l'any 1862 fins a l'any 1983, la documentació d'aquest monument històric-artístic tan preciós, figura molt ben guardada i amb molt de carinyo arxivada dins la nostra documentació familiar privada.

L'any 1836, a Madrid, el ministre Mendizábal va inventar la llei de desamortització, que era una forma de fer doblers per a les arques públiques. Va començar per quedar-se amb els bens de l'Església; els va anar venent i, d'aquesta manera, va anar recaudant cèntims. Tot això no va ésser suficient i, a continuació, varen començar a vendre tots aquests bens, no solament a dins la illa de Mallorca, sinó també

a la resta del país, de coses que havien perdut el seu valor estratègic o el seu valor pràctic, pragmàtic.

L'any 1856 el darrer Castellà, Alcaide, va abandonar el Castell de Capdepera. L'any 1862 va sortir a subhasta en el Jutjat de Manacor el Castell per la quantitat de 17.010 reals de velló. El darrer capellà reial que va tenir el Castell era un senyor que, si no ho record malament, nomia D. Bartomeu Sureda Cursach. Aquest senyor va fer hereva la teva àvia (es refereix a D. Francesc Garau, allà present) que viuen en el carrer Fondo, cap de cantó de Sa Plaça de l'Orient. I aquest senyor era amic del senyor de Son Jau-mell i del senyor de S'Heretat, que en aquell temps eren els nobles senyors D. Felip Gili Moran de Fuster i Catlar i D. Pep Quint-Zaforteza dels Olors, besavis nostres. Aquest senyor, aquest mossèn, tenint por que el Castell el compràs una persona que no tengués carinyo al poble, i jo supòs, m'imagin, que l'Ajuntament d'aquell temps no devia poder distreure els doblers per comprar el Castell, va convèncer aquests senyors perquè el comprassin. Aquestes dues famílies han demostrat una gran unió, una gran amistat durant molt de temps i concretament durant aquests cent vint-i-un any que sempre han anat de comú acord en la compra, en la restauració, fins i tot en l'acte públic de la cessió a l'Ajuntament. Endemés, aquestes dues famílies no han tengut mai ni enllaços familiars, ni casaments, ni res; sinó que les ha unit aquesta amistat vertadera que és la gran unió de les persones.

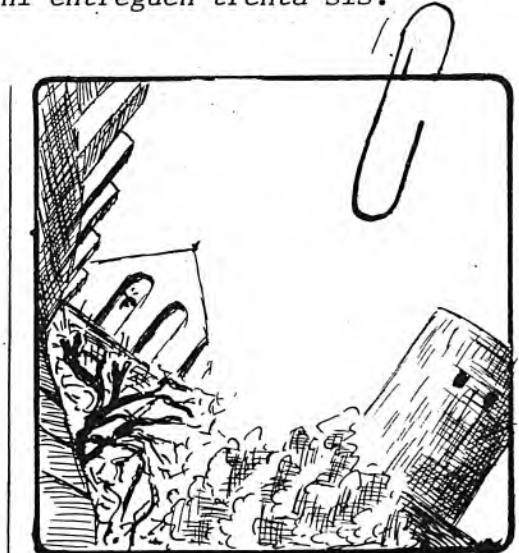
Idò bé, un pic presa la decisió, encarreguen a un manacorí que nom Pasqual Palmer perquè se presenti en el Jutjat de Manacor i faci acte de compra. I a 30 d'agost de 1862 el Jutge dóna el Castell a aquest senyor.

Un any després, dia 14 d'abril de 1863, en el Jutjat de Sa Llotja, en el districte de Ciutat on les nostres famílies han viscut i continuen vivint, hi ha sessió de rematada. D'En Pasqual cap a aquests dos senyors, cap a D. Felip i a D. Pep, de l'entrega total del Castell, amb l'arrogació d'anar pagant les diferents amortitzacions

de les que llavors parlarem. Per tant, ja estam que, al cap de vuit mesos, el Castell és d'aquests dos senyors.

Jo m'imagin que la venda d'aquests bens, no ho sé històricament, la venda d'aquests bens de l'Estat devia costar pena que els particulars els comprassin, sinó no s'explica que per aquesta quantitat donassin vint anys sense interès per poder-ho pagar. Es a dir, que de l'any 1862 fins a l'any 1882, que va esser el darrer plaç, aquestes famílies, dia primer de març, pagaven a la Hisenda pública 850 reals i mig de velló. És curiós, en els papers que nosaltres tenim, resulta que l'any 1881, les famílies, que eren molt amigues, feien els seus papers de rebut i d'entregat, diu que aquells 850'5 reals equivalen, en aquell temps, a 212'61 pessetes.

Entre les coses curioses, també de la compra, és que, en els gastos de rematada hi figuren una sèrie de detalls. Un d'ells és la compra del paper, amb gastos de segells, impostos de tasses... i llavors hi ha lo que ha rebut l'il.lustríssim senyor Jutge. I a l'il.lustríssim senyor Jutge li entreguen nou reals; en canvi a l'escrivà n'hi entreguen trenta sis.

Durant tots aquests anys, durant aquests vint anys, de l'any 62 fins al 82, els senyors se limiten a pagar l'amortització acceptada. Un pic que han acabat, apareixen ja els nostres avis amb una decisió no solament de

(Segueix a la pàgina següent)

(Ve de la pàgina anterior)

conservar, sinó de millorar i de restaurar; i, de comú acord, decideixen destinar una part de les seves rendes del termes d'Artà i Capdepera per anar reconstruint les murades.

I el seu mestre d'obres d'aquell temps, el darrer dels quals molts de vostès han conegut, que era mestre Pep Tacó, que vivia devora Sa Creu, devora Ca'n Patilla, va esser el darrer mestre que va arreglar merlets (almenas) o va arreglar qualche pedra que queia, etc. Aquests senyors varen anar pagant la restauració.

Pot esser que la restauració no sigui una cosa perfecta, però han de pensar que ara fa cent anys els estudis de castellografia eren molt primitius, pràcticament no existien. O sigui, que aquests senyors es varen deixar dur per uns coneixements, per una estimació a les pedres antigues, per lo poc que havien après en els seus viatges per Espanya, per Catalunya, per Castella per França, per totes aquestes parts que recorrien i veien com estaven els castells.

I així es va anar reconstruint i gastant diferents quantitats segons les possibilitats i les ganes de gastar. Qualque dia, si tenc temps, faré un estudi i el publicaré, perquè és molt interessant i, endemés, crec que per Capdepera té molta importància.

Pròpiament aquests doblers es varen anar gastant fins que va venir la guerra nostra. Quan va començar el moviment, entre l'any 31 i l'any 36, una sèrie de circumstàncies de tipus polític, de tipus econòmic, etc., varen fer que s'aturassin. De llavors ençà no hi hem gastat res més.

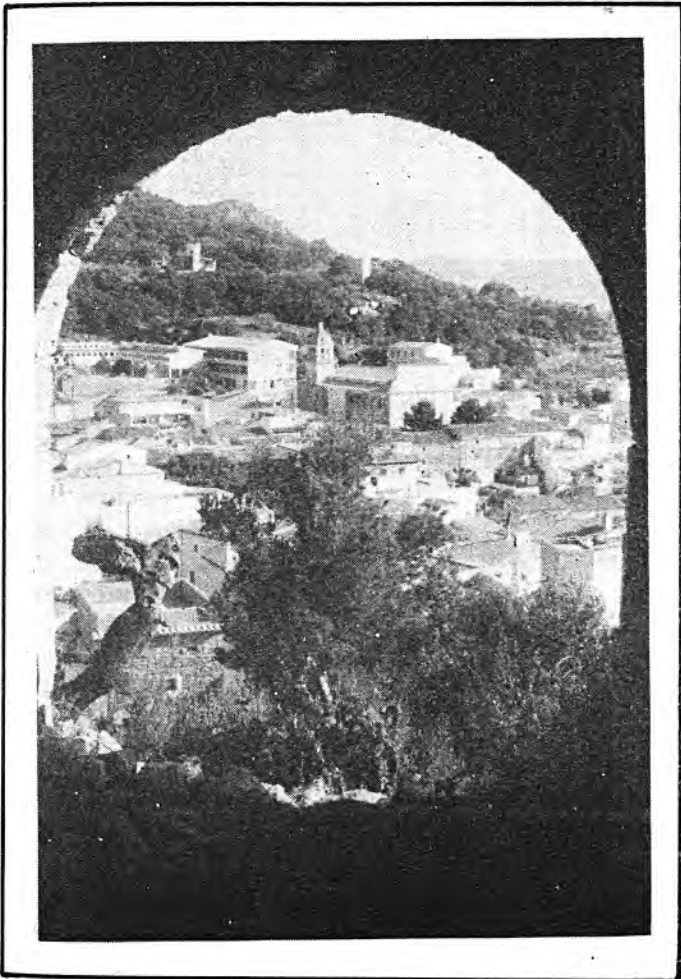
Encara que el Castell va passar, com he dit, de propietat pública a propietat privada, mai els Senyors ni els seus descendents s'han sentit ni castellans ni autèntics propietaris. El Castell sempre ha estat obert a tota classe de necessitats; ha estat obert al públic; ha estat obert no sols als nadius d'aquí, sinó als forasters i estrangers que han vingut i s'han volgut passejar pels seus camins de ronda.

Tan antic és això, que l'any 1871, que la Capella del Castell estava bastant derruïda, l'Església nova ja estava feta (a l'església de Sant Bartomeu s'hi va posar la primera pedra el 1830 i se va beneir l'any 1840, concretament el dia 24 d'agost, o sigui els capdeperins tenien la seva església) a pesar de tot, la devoció a aquella Mare de Déu que havien devallat (la Mare de Déu de l'Esperança que havien devallat a baix), un grup, no sé exactament qui, va demanar per restaurar la Capella. Els propietaris varen dir que sí. I de l'any 1871, va durar molt de temps, eh?, fins l'any 1893 se va estar restaurant la Capella. Després varen fer una còpia de la Mare de Déu de l'Esperança i la varen posar a dalt, que és lo que nosaltres hem conegut i lo que hi ha ara.

Endemés d'això, hi ha una altra cosa curiosa. Com vostès saben, no sé si ja ho he dit, però ho diré ara, quan l'Estat va posar en venda el Castell aquest perteneixia al ram de guerra, o sigui Ministeri de Defensa, Ministeri de la Guerra, Ministeri de l'Exèrcit, com vulguin. Aquest Ministeri ho ven perquè ja no té interès i dia 20 d'abril de 1880 se firma un conveni entre D. Joan Toni Fuster i D. Pep Quint Zaforteza, els nostres avis, per autoritzar els enginyers, l'escola d'enginyers, per la instal·lació d'una estació telegràfica militar damunt Ca El Governador una part i l'altra damunt la torre d'En Nunis, aquesta torre derruïda que hi ha entre Ca el Governador i la Capella. Això va durar un parell d'anys, però aquest contracte va esser d'una forma, no diguem leonina, d'una forma tan estreta per part dels propietaris, que l'exèrcit reconeixia en el conveni que havia de retirar aquestes instal·lacions el dia que els propietaris li demanassin. No va durar molt de temps; això era per comunicar amb Menorca, es val instal·lar damunt la serra de Son Jaumell, lo que se diu Es Puig d'Es Telegrafo avui en dia.

A pesar de totes aquestes obres el poble de Capdepera va sentir el desig de tenir-lo a prop, cosa que sempre ha estat molt comprensible i que les nostres famílies sempre han animat. L'any 1953 hi ha el primer

moviment sèrio, ferm, d'escrits que va dirigir un grup de capdeperins al Bisbe, crec que era el Bisbe Hervàs, ja demanant el Castell (gests del notari Sr. Garau significat la seva participació en aquestes gestions). Aquestes conversacions han anat durant fins que ara, després d'unes breus i ràpides conversacions (perquè ha estat molt ràpid; el darrer moviment ha durat exactament dos o tres mesos; les conversacions definitives varen començar el mes de juny i el mes de setembre les nostres famílies tenien ja la decisió ferma, segura, de l'entrega del Castell al poble).

Ara bé, quan vàrem prendre aquesta decisió, les nostres famílies, precisament per la devoció, que encara que nosaltres no vivim de forma continuada aquí hem tengut sempre a la Mare de Déu, perquè jo he sentit contar que mon pare, de nin, sempre que venia per aquí baix, sempre pujàvem a veure la Mare de Déu. Jo, després, de petit, he fet lo mateix; i després, ja de

gran, ho he fet amb la meva filla. Cada any un pic o dos, el dia que sigui, en l'hivern o en primavera, sempre hem pujat a resar una Salve a la Mare de Déu. Aquesta devoció, aquest carinyo del poble, ha fet que prenguéssim la decisió, i, precisament el dia que es va prendre la decisió, jo vaig demanar al Sr. Batle, aquí present, a veure si era possible que aquesta firma es fés el dia 18 de desembre, festa de la Patrona del Poble. Però, el però de sempre, la burocràcia, el preparar la documentació, nosaltres mateixos que no teníem els papers ben preparats, ha fet que, en lloc d'esser dia 18 de desembre del 1982, hagi estat cinc mesos i un dia després, o sigui, dia 19 de maig de 1983, que per mi serà un dia molt sentit i que mai oblidaré.

Aquest esperit, que d'una forma molt breu vos acab d'explicar, perquè n'he parlat amb la família Fuster de que sempre hem sentit aquest carinyo al Castell, aquest afecte aquestes venerables pedres antigues, nosaltres hem desitjat i volgut transmetre-lo dins aquest Patronat les clàusules del qual ens han llegit fa una estona. Esper que el Castell pugui viure tres vegades els sis-cents cinquanta anys que ha viscut.

Abans d'acabar; durant les negociacions i durant aquestes coses, tenc d'agrair d'una forma sincera i d'una forma verídica, a D. Salvador Moll, Batle de Capdepera, a la Corporació Municipal, als Funcionaris, als Assessors jurídics, a tots els qui d'una forma o l'altra han posat de la seva banda tot lo que han pogut perquè aquest acte fos lo més prest possible. Perquè dificultats sí que n'hi ha hagudes.

I, per acabar, vull usar, encara que no sigui misser, una fórmula jurídica molt antiga del dret romà. Aquesta fórmula consisteix en dir: "SENYOR BATLE, TENC L'HONOR, EN NOM DE LA FAMÍLIA QUINT ZAFORTEZA I EN NOM DE LA FAMÍLIA FUSTER, D'ENTREGAR-LI LA CLAU DE CAPDEPERA".

(Passa a la pàgina següent)

(Ve de la pàgina anterior)

Digníssimes autoritats; senyores i senyors.

Per a un Conseller gabellí l'acte que produeix més satisfacció d'aquests quatre anys és venir avui a Capdepera a esser testimoni i venir, encara més, en representació del President del Consell General Interinsular, Francesc Tutzó, per assistir a aquest acte. Jo vull transmetre la seva gran satisfacció perquè un monument històric artístic, no sols important per Capdepera sinó per a tota Mallorca i també les Balears, passi a esser propietat d'un ens públic com és l'Ajuntament de Capdepera.

Ara hem sentit les paraules d'un dels propietaris, D. Pep Quint-Zaforteza, que només es poden resumir d'una manera: l'estimació que té tota la família, tan els Quint com els Fuster, a aquest monument nostre i que han intentat, com molt bé ha dit, que estàs sempre a disposició del poble, encara que fos de la seva propietat.

Per tant, lo primer de tot que s'ha de fer, crec que amb una propietat tan dividida, quan D. Francesc Garau llegia l'escriptura ha dit que hi havia vint-i-quatre parts, el que tots s'hagin volgut posar d'acord en un plaç de temps tan breu per fer aquesta difícil operació. Però també s'ha de dir que aquest acte d'avui és un gran èxit del primer ajuntament democràtic de Capdepera. Molts d'anys se n'havia parlat del Castell, però ha fet falta una corporació democràtica perquè aconseguís dialogar amb la propietat i que fés possible l'entrega del Castell.

En primer lloc s'ha de dir que el Batle, com a primer ciutadà gabellí, ha estat en el cap de la Corporació; en segon lloc hi ha una majoria municipal que ha estat molt delicada en no fer una qüestió partidista de l'assumpte del Castell, perquè si ho hagués fet d'aquesta manera avui no seríem aquí; en tercer lloc, hi ha hagut una oposició que aquesta vegada ha fet de leal oposició, que és lo que toca, i amb això ha demostrat que els enemics del sistema democràtic, que diuen que en la democràcia es perd la llet pasturant, que només es discuteix, que no es fa

res; això és una prova que mos demostra que un sistema democràtic és el més capaç de dur totes les forces populars a una mateixa actuació i fer possible lo que vol tot un poble; fer possible el desig d'un poble.

I, finalment, s'ha de dir que l'acte d'avui també és possible només, i única i exclusivament, perquè hi ha un sentiment de tots els gabellins de que això havia d'esser així; si no hi hagués estat aquest sentiment molt possiblement, el 99% de possibilitats, no hi hauria hagut lo que avui ha passat. Perquè la gràcia dels polítics és aquesta, és sobre agafar aquests sentiments, fer-los seus, i posar-se al davant de tots, dur-los tots en la mateixa direcció i aconseguir l'objectiu proposat.

Avui és una fita històrica. Dia 19 de maig del 83 és un dia que s'escriurà amb lletres d'or a la història de Capdepera. Però no ha acabat tot aquí, avui s'ha acabat un procés, que és un procés de recuperar la propietat pública del Castell de Capdepera, però, a partir d'avui, comença un altre procés que és tan important i que justifica l'acabada del primer procés: A partir d'avui es pot demanar al Ministeri de Cultura, avui es podrà demanar a la Comunitat Autònoma quan s'acabin les negociacions de transferència de

les competències del patrimoni històric artístic, que el Senyor Belliure, Director General, està negociant en aquests moments i que s'espera que dins l'any 1983 ja seran de la Comunitat Autònoma de les Balears. A partir d'avui ja es poden demanar ajudes per a la restauració del Castell; a partir d'avui ja es pot demanar al Ministeri d'Obres Públiques una ajuda per poder demanar que se pagui la il.luminació del Castell de Capdepera, com s'ha fet amb Sant Salvador d'Artà. I, a partir de que el Ministeri d'Obres Públiques transpassi a la Comunitat Autònoma de les Balears la competència d'Arquitectura i Habitatge, cosa que se farà esper dins l'any 1983 i que en aquests moments estam negociant, la Comunitat Autònoma de les Illes Balears podrà ajudar a la il.luminació del Castell. Per tant avui no s'acaba; avui és una fita en que acaba la primera etapa i comença la segona i més important.

Jo, per acabar, perquè els més importants que havien de parlar avui eren la propietat (en nom seu D. Pep Quint) i en nom de l'Ajuntament el Batle; per acabar, per tant, jo vull recordar un vers molt important de La Balanguera; diu: "Sap que la soca més s'enfila com més endins pot arrelar" Avui Capdepera és com un pi arrelat damunt un roca, aquests pins que pareix que no tenen lloc per sortir; ha trobat un forat dins la roca perquè les seves arrels se'n vagin cap endins. Avui Capdepera ha pegat una arrelada; una arrelada amb força, forta, molt forta, perquè avui ha adquirit la seva senya de identitat, ja que el Castell de Capdepera és la senya de identitat històrica del nostre poble. Per tant no només s'ha arrelat, sinó que també s'ha enfilat.

Avui Capdepera és més gran!

Gràcies!

SALVADOR MOLL, Batle

Me toca a mi tancar aquest acte. Volia dir que els qui han intervengut abans que jo me pareix que m'han trepitjat totes les idees que jo tenia previst dir-vos. No obstant vull repetir, encara que ja s'hagi dit, aquest moment històric, aquest dia històric que tots vivim.

Efectivament, Capdepera feia molta estona que reivindicava el Castell i, com molt bé ha dit el Conseller Miquel Pascual, Capdepera va néixer precisament dins aquestes muralles del Castell. Jo no vull esser gens llarg perquè crec que les alocucions que s'han fet abans ja han estat lo suficient explícites, però sí voldria

dir: Gràcies a les famílies que han fet possible que aquest Castell s'hagi recuperat per al poble. Gràcies a tots els que des del punt de vista tècnic han intervengut (redacció dels documents que s'han pogut firmar avui). I, sobre tot, gràcies al poble de Capdepera, perquè sense l'estímul i sense haver vist la necessitat i les ganes que hi havia en el poble de recuperar el Castell, possiblement tampoc s'hagués pogut fer.

Jo, per tancar aquest acte, vos convid a tots a un petit refresc que està preparat aquí defora i, repetesc, moltes gràcies a tots!

L L O C S D E V E N D A :

- Els dos estancs de Capdepera.
- Llibreria l'Orient.
- Llibreria Escolar.
- Llibreria Cala Rajada.
- Llibreria Quart Creixent. Ciutat.

ESCRITURA

DON JULIAN GARCIA-SOTOCA OLIVA, Secretario de Administración Local, con ejercicio en el Ayuntamiento de Capdepera, provincia de Baleares

CERTIFICO: Que el Ayuntamiento Pleno, en sesión celebrada el día dieciséis de mayo del presente año, adoptó, entre otros, el siguiente acuerdo:

"I.- DONACION CASTILLO.- De orden de la Presidencia, el Sr. Secretario da lectura a una moción de Alcaldía, de fecha doce de mayo del presente año, que textualmente dice:

"El pasado día veintiuno de abril, el Pleno Municipal aprobó una Moción de esta Alcaldía, de fecha diecinueve del mismo mes, en la que se decía que, respondiendo a la iniciativa de los actuales propietarios del inmueble que constituye el Castillo de Capdepera y sus terrenos adyacentes, esta Alcaldía ha mantenido conversaciones con aquellos, con el fin de que dicho inmueble pase a constituir una propiedad del Municipio, dado que tiene un relevante significado histórico-artístico.

La descripción del mencionado inmueble se incluirá en la oportuna escritura pública.

De acuerdo con las conversaciones aludidas, D. José Quint-Zaforteza y Olives, D. Gabriel, Dª Mercedes, D. Tomás y Dª Dolores Zaforteza y Olives cederían gratuitamente al Ayuntamiento las once doceavas partes de la mitad indivisa de que son propietarios.

Es voluntad de los enajenantes que para la adecuada utilización y conservación de los bienes de que se trata se constituya una Fundación, que se regirá por los Estatutos propuestos por aquellos y que se someterán a aprobación del Ayuntamiento.

En su virtud esta Alcaldía, vistas las disposiciones legales de aplicación, eleva al Pleno Municipal la siguiente propuesta:

1^a.- Aceptar la cesión gratuita a favor de este Ayuntamiento de Capdepera de las once doceavas partes de la mitad indivisa, a que se ha hecho referencia, del inmueble que constituye el Castillo de Capdepera y terrenos adyacentes, ofertada por D. José Quint-Zaforteza y Olives, D. Gabriel, Dª Mercedes, D. Tomás y Dª Dolores Zaforteza y Olives.

2^a.- Aceptando la voluntad de los enajenantes constituir la Fundación denominada Castillo de Capdepera, cuya finalidad será la adecuada utilización y conservación del inmueble de que se trata.

3^a.- Aprobar los estatutos por los que se regirá la citada Fundación y cuyo texto figura en el expediente.

4^a.- Se eleva a escritura pública única la donación de que se trata la presente moción y la compraventa aprobada por el Pleno el pasado día veintiuno de abril, siendo a cargo del Ayuntamiento los gastos que origine la misma.

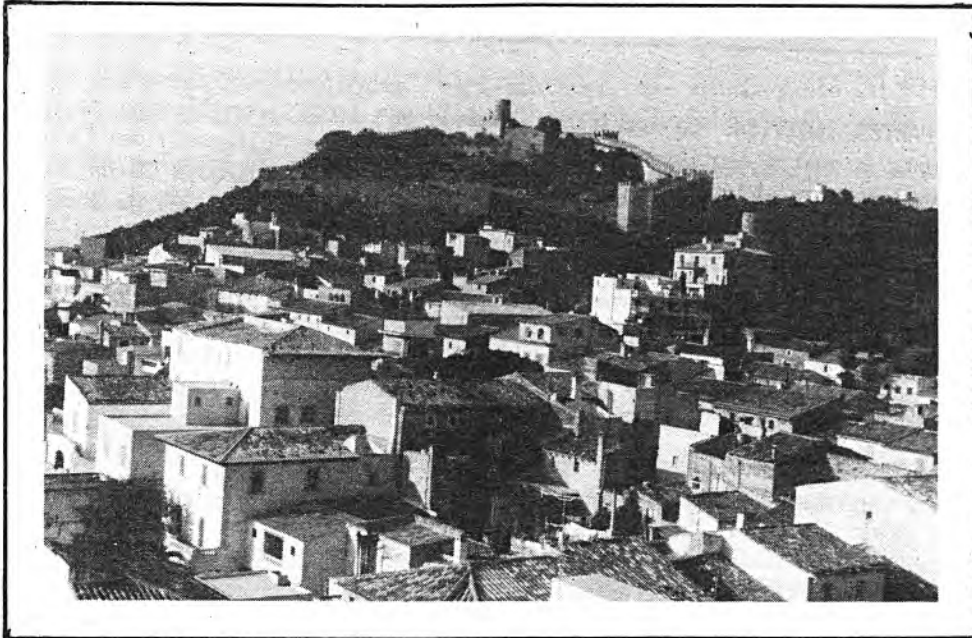
5^a.- Autorizar al Sr. Alcalde para la firma de cuantos documentos sean necesarios para la ejecución de estos acuerdos.

6^a.- Se haga un lunch para celebrar la firma de la escritura."

Leída la moción de la Alcaldía, así como los estatutos por los que se ha de regir la Fundación Castillo de Capdepera, por unanimidad de los reunidos se acuerda aprobar en todos sus puntos la propuesta de la Alcaldía.

Y para que conste expido la presente orden y con el visto bueno del Sr. Alcalde-Presidente, D. Salvador Moll Vaquer, en Capdepera a diecisiete de mayo de mil novecientos ochenta y tres.

CESION GRATUITA Y COMPRAVENTA

EN CAPDEPERA, en la CASA CONSISTORIAL, a diecinueve de Mayo de mil novecientos ochenta y tres.

Ante mí, D. FRANCISCO GARAU ALZINA, Notario de Manacor, por imposibilidad accidental del Notario de Artà, y para su Protocolo.

COMPARECEN

De una parte como adquirente, D. SALVADOR MOLL VAQUER, Alcalde Presidente del Ayuntamiento de Capdepera.

De otra parte, como cedentes por donación: D. JOSE QUINTZAFORTEZA Y DE OLIVES, viudo, vecino de Palma. D. GABRIEL ZAFORTEZA DE OLIVES, casado, vecino de Palma. D^a. MARIA DE LAS MERCEDES ZAFORTEZA Y DE OLIVES, casada, vecina de Palma. D. TOMAS ZAFORTEZA Y DE OLIVES, casado, vecino de Palma. D^a. MARIA DE LOS DOLORES ZAFORTEZA Y DE OLIVES, casada, vecina de Palma.

De otra parte, como vendedores: D. JUAN ANTONIO FUSTER CUERDA, casado, abogado, vecino de Palma. D. JOSE SIMO FUSTER, soltero, industrial, vecino de Ciudadela de Menorca. D^a. MARIA ANTONIA MARTORELL DE SINTAS, viuda, lotera, vecina de Palma.

Todos los comparecientes son mayores de edad, y los casados lo están bajo el régimen legal de separación de bienes, y todos son de condición foral balear, e

INTERVIENEN:

- a) D. Salvador Moll Vaquer, interviene exclusivamente en su calidad de ALCALDE PRESIDENTE del AYUNTAMIENTO DE CAPDEPERA.
- b) Los hermanos de doble vínculo, D. José Quint-Zaforteza y de Olives, y D. Gabriel, D^a. María de las Mercedes, D. Tomás, y D^a. María de los Dolores ZAFORTEZA Y DE OLIVES intervienen en su propio nombre y derecho.
- c) D. Juan Antonio Fuster Cuerda, interviene en su propio nombre y derecho; y ADEMÁS interviene en nombre y representación de D^a. BRIGIDA FUSTER VALIENTE, soltera, vecina de Palma.
- d) D. José Simó Fuster, interviene en su propio nombre y derecho. ADEMÁS interviene en nombre y representación de sus hermanos de doble vínculo D. VICENTE; D^a. MARIA TERESA; D^a. MARIA FERNANDA; y D^a. MANUELA Simó Fuster. ADEMÁS interviene en nombre y representación de su hermana D^a. ELENA Simó Fuster. ADEMÁS interviene en nombre y representación de su hermano D. JUAN ANTONIO Simó Fuster.
- e) D^a. María Antonia Martorell de Sintas, interviene en su propio nombre y derecho. ADEMÁS interviene en nombre y representación de sus hijas: D^a. MARIA ANTONIA, D^a. CATALINA, y D^a. MARIA TERESA Costa Martorell; y ADEMÁS en nombre y representación de su hija D^a. MARIA MANUELA Costa Martorell.

Según intervienen, les conozco y juzgo con capacidad legal para la presente escritura, a cuyo fin,

EXPONEN

I.- Que los hermanos D. José Quint-Zaforteza de Olives, y D. Gabriel, D^a. María de las Mercedes, D. Tomás, D^a. María de los Dolores Zaforteza y de Olives, son dueños proindiviso de:

(Segueix a la pàgina següent)

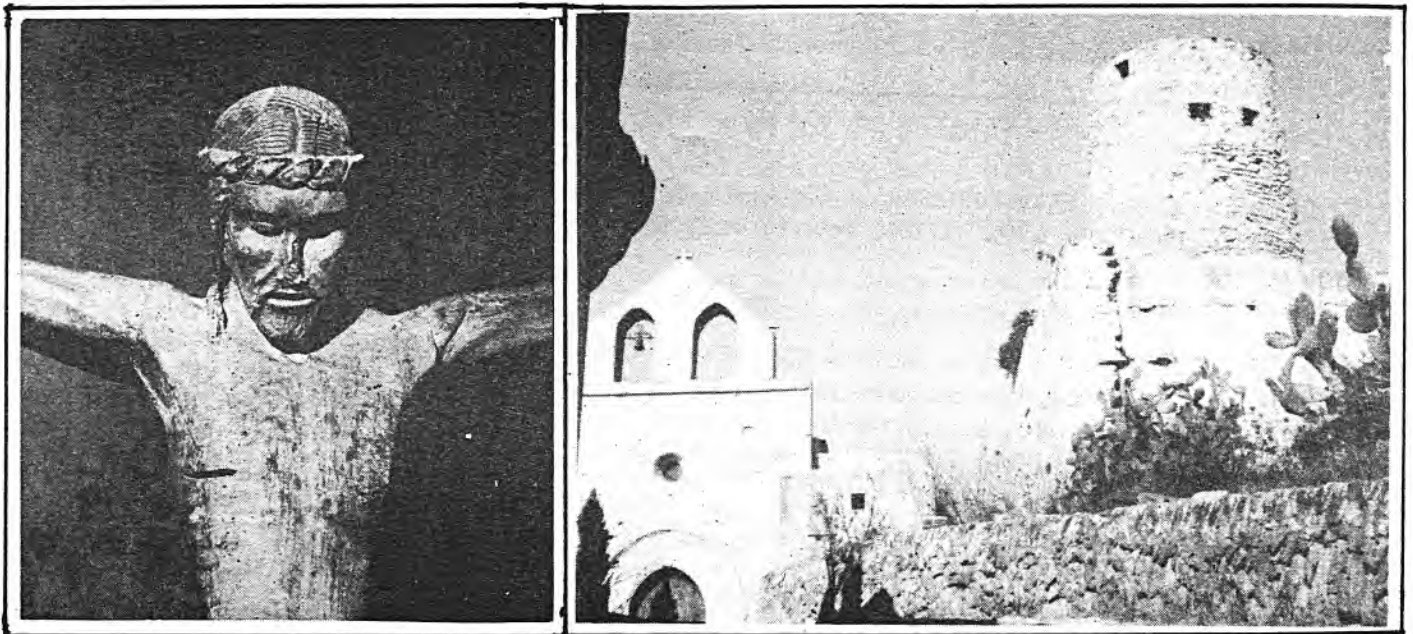
(Ve de la página anterior)

ONCE DUODECIMAS PARTES INDIVISAS de una finca llamada SES COSTAS, en término de Capdepera, que mide veinticinco áreas setenta y cuatro centiáreas. Es la parcela nº 63 del Polígono 7 del Catastro, y catastrada en favor del Sr. Quint-Zaforteza. Linda, según el Catastro: Norte, con parcela 20 de Antonio Melis, y con la parcela 64 de Jerónimo Galmés Melis. Sur, con camino. Este, con la parcela 64 de Jerónimo Galmés. Oeste, con el Castillo de Capdepera. Tiene figura irregular casi triangular.

TITULO: manifiestan que les pertenece por herencia de su padre D. José Quint-Zaforteza y Amat, en méritos a lo que se dice en la escritura de partición de herencia autorizada ante el notario de Palma, D. Germán Chacártegui (21-X-1967).

Los citados hermanos hacen donación pura y simple de esta titularidad o cualquiera que ostenten sobre la citada finca descrita, al Ayuntamiento de Capdepera, que lo acepta y adquiere por medio de su Sr. Alcalde.

II.- Que los donantes y vendedores, y en la forma y modo que se dirán, ostentan titularidad sobre la siguiente finca:

"CASTILLO DE CAPDEPERA", sito en la Villa de Capdepera, y la cual finca en total mide unos treinta y dos mil quinientos cincuenta y cinco piés de superficie, equivalentes a veinticinco mil doscientos sesenta y dos metros cuadrados, aproximadamente; cuyo terreno o finca, está cerrado en parte con una muralla muy antigua, y derruida, en cuya muralla se hallan cuatro torres, y además, dentro de dicho castillo existen cuatro habitaciones de planta baja en muy mal estado, y de planta alta algo regular, y en el punto más elevado se halla un Oratorio inutilizado con otra torres enfrente, y en el restante terreno y su cercado existen algunos nopales. Linda: Norte, con el predio Es Puig, de sucesores de Juan Tous Cursach. Este, con la finca descrita en el exponendo anterior, y con finca de Juan Melis o sucesores. Sur, con camino que conduce al castillo y molinos adyacentes. Oeste, con corral de Jaime Melis.

REGISTRO: Tomo 244, folio 138, libro 10 de Capdepera, finca 379.

SITUACION ARTISTICA: Tiene la finca, la consideración de Monumento Artístico Histórico Nacional.

TITULACION: Toda la titulación que se me exhibe no está inscrita en el Registro de la Propiedad, por diversos motivos; así en cuanto a la porción de los hermanos Zaforteza, falta en ella la comparecencia de una hermana-legitimaria-heredera, y en las otras faltan transmisiones intermedias registradas, pero todos se reconocen mutuamente su carácter de titulares de la finca descrita en la siguiente forma:

a) Los hermanos Zaforteza de Olives, D. José, D. Gabriel, D. Tomás, D^a. María de las Mercedes, D^a. María Dolores, son titulares; por iguales partes indivisas, de ONCE DUODECIMAS PARTES INDIVISAS DE UNA MITAD INDIVISA de la citada finca descrita, en base a la titulación, documentación y disposiciones y pactos e la escritura de partición de herencia de su padre D. José Quint-Zaforteza Amat, dicha en el exponendo primero de esta misma escritura, a donde nos remitimos en cuanto al "Título".

Por haber fallecido su madre, se extinguió el usufructo.

b) En cuanto a los otros comparecientes y representados, que son la parte vendedora, entre todos ellos, son dueños de la otra mitad indivisa de la total finca, de la siguiente forma y modo:

1ª/ D. Juan Antonio Fuster Cuerda, es dueño de cuatro séptimas partes indivisas de esta mitad indivisa, por herencia de Jorge Fuster Valiente (2/7); y por herencia adjudicada en instancia privada de fecha de 7 de marzo de 1963, liquidada en la Abogacía del Estado de Palma en 18 de mayo del mismo año, y en base a todo ello, al testamento que ordenó ante el Notario de Palma, D. José Massot, el 27 de enero de 1961. En cuanto a las otras dos séptimas partes indivisas (2/7), le pertenecen por herencia de su padre D. Juan Antonio Fuster Valiente, en base al testamento ordenado ante el Notario de Barcelona D. Valentín Fausto Navarro Azpeitia, en fecha de 19 de abril de 1950, que se adjudicó a la instancia privada que hizo el heredero en fecha de 30 de agosto de 1965, la cual se liquidó en la Abogacía del Estado de Palma en fecha de 28 de enero de 1967.

2ª/ Dª. Brígida Fuster Valiente, es titular de una séptima parte de una mitad indivisa, en base al testamento que se dice y operaciones que hizo su madre, a la herencia del padre de Dª. Brígida, y se contienen en la escritura pública autorizada ante el Notario de Palma, D. José Socías, en fecha de 7 de junio de 1902, complementada por la escritura autorizada ante el Notario de Palma D. Manuel Cerdó Pujol, en fecha de 16 de junio de 1939, con el nº 392 Protocolo.

(Por cierto en base a estas dos últimas escrituras, que en cuanto al Castillo ya no han tenido acceso al Registro de la Propiedad, arrancan los derechos de los hoy titulares, ya que estos titulares de hoy, son hijos o sobrinos de los hermanos Fuster Valiente que se dicen en la escritura de 1902, y que los sobrevivientes confirmaron prácticamente casi en todo en la de 1939).

3ª/ Los hermanos Sres. Simó Fuster, son titulares de una séptima parte indivisa, que arranca de Dª. Teresa Fuster Valiente, llamada mejor María Teresa, y ello en base a la escritura de adjudicación de herencia autorizada ante el Notario de Ciudadela, D. Agustín Sánchez Jara, en fecha de 30 de abril de 1983 con el nº 623 del Protocolo, y todos estos hermanos son titulares de esta parte indivisa, por iguales partes indivisas.

4ª/ Dª. María Antonia Martorell de Sintás, es usufructuaria, y sus cuatro hijas representadas, son titulares por iguales partes indivisas, de una séptima parte indivisa (1/7), la cual arranca de Dª. Manuela Fuster Valiente, y a su fallecimiento pasó a su hijo único D. Martín Costa Fuster, y ahí a los actuales titulares, en mérito a la escritura de herencia autorizada ante el Notario de Palma, D. Miguel Antich Pujol en fecha de 16 de mayo de 1983 con el número 722 de su Protocolo.

CARGAS: La finca está totalmente libre de cargas y arrendatarios.

III.- Decidida la donación y venta de dichas fincas descritas en el exponendo primero, otorgan, según interviene:

OTORGAMIENTO

A) DE LA DONACION

PRIMERO: Los hermanos ZAFORTEZA DE OLIVES, D. José Quint-Zaforteza, y D. Tomás, D. Gabriel, Dª. María de las Mercedes, y Dª. María Dolores, DONAN PURA Y SIMPLEMENTE al Ayuntamiento las once duodécimas partes que les pertenecen de la finca descrita en el exponendo primero; y las once duodécimas partes que les corresponden de la mitad indivisa descrita en el exponendo segundo.

Lo que en realidad donan, pues, es todos los derechos que a todos estos señores les corresponden en las dos fincas descritas en esta escritura.

El Ayuntamiento acepta la donación, la cual se hace con la disposición y previsión de Fundación que se prevé en el acuerdo del Pleno del Ayuntamiento, y a tal fin, se me entregan por parte del Ayuntamiento, y para acompañar a la presente escritura, un ejemplar de los Estatutos y disposiciones de la Fundación, que incorporo a esta matriz, aceptando el Ayuntamiento esta disposición.

SEGUNDO: Todos los vendedores, comparecientes y representados, dichos en la comparecencia e intervención VENDEN Y TRANSMITEN sus respectivos derechos o titularidades que les corresponden en la finca descrita en el exponendo segundo de esta escritura, o sea, en junto, la mitad indivisa de la finca del Castillo de Capdepera, al Ayuntamiento de Capdepera, que la compra y adquiere por el precio de DOS MILLONES QUINIENTAS MIL PESETAS, que se entregan a los vendedores, en este momento, por lo que dan carta de pago total y firma al Ayuntamiento de Capdepera.

((Segueix a la pàgina següent))

(Ve de la página anterior)

TERCER: Como consecuencia de las anteriores transmisiones se aclara y especifica que el Ayuntamiento de Capdepera, deviene titular pues veintitrés veinticuatroavas partes indivisas (23/24) de la finca Castillo de Capdepera, descrita en el exponendo segundo.

CUARTO: CLAUSULA DE APODERAMIENTO: Por la presente todos los donantes y vendedores, presentes y representados apoderan expresamente al Ayuntamiento de Capdepera, para que éste, pueda instar y obtener en su nombre el expediente judicial de jurisdicción voluntaria, o extrajudicial o cualquier otro que fuere menester hasta conseguir en el Registro de la Propiedad, la inscripción de la titularidad con que queda actualmente, tras las operaciones del día de hoy, sobre las dos fincas descritas en esta escritura. Así pues, podrá solicitar y obtener de cualquier Oficina u Organismo o Autoridad, o persona jurídica o natural, pública o privada, todos los documentos, certificados y actuaciones que sean precisas o convenientes a tal menester; si bien los gastos de tales expedientes y actuaciones, serán de cargo total del Ayuntamiento de Capdepera.

QUINTO: Todos los gastos e impuestos de la presente escritura, son de cuenta total del Ayuntamiento de Capdepera.

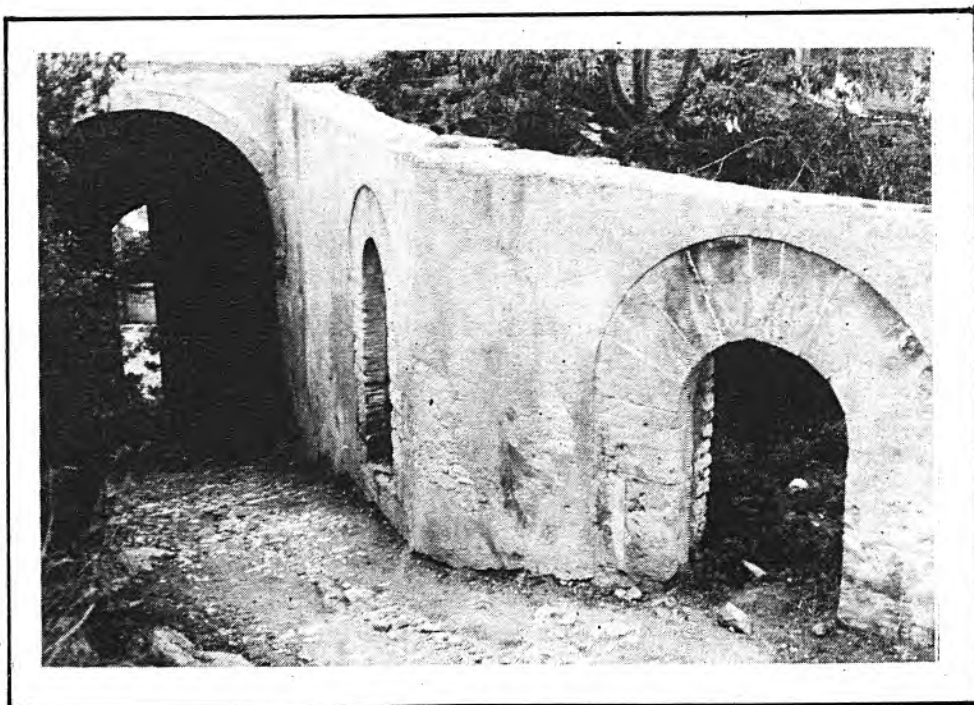
SEXTO: Se solicita expresamente la exención del Impuesto de Transmisiones, y de cualquier otro, ya que el obligado al pago es el Ayuntamiento de Capdepera, y está exento.

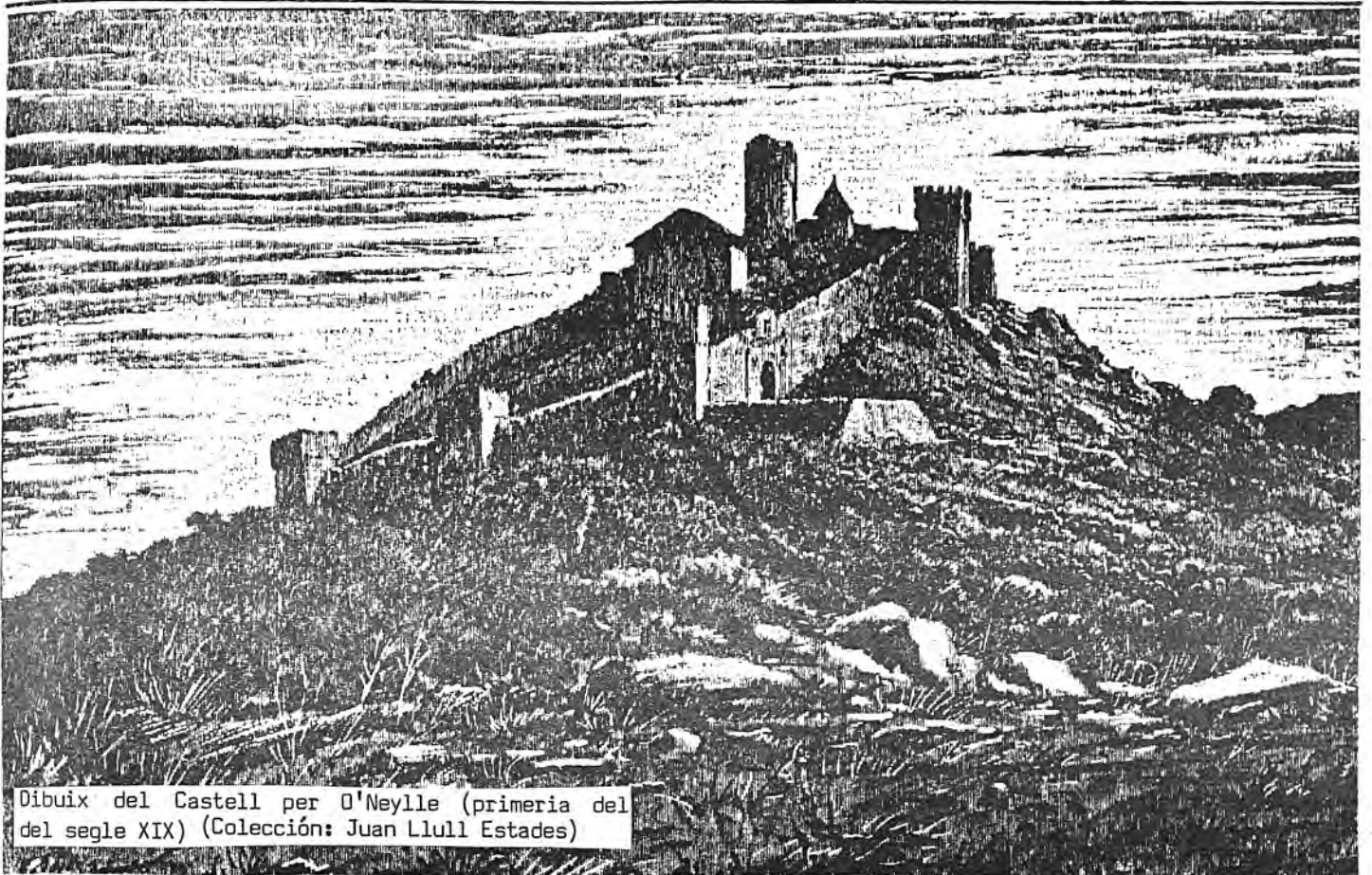
AUTORIZACION

Todos los comparecientes, insisten en otorgar la presente escritura, y la aceptan y respetan en su total contenido.

Hechas las reservas y advertencias legales, en especial, la de que esta escritura no será en absoluto inscribible en el Registro de la Propiedad, sin el correspondiente expediente judicial, por cuanto las transmisiones anteriores no pueden estar inscritas, y muy especialmente se hace la reserva de que la duodécima parte indivisa restante de la mitad indivisa del Castillo, y duodécima parte indivisa de la primera finca descrita, están sujetas al parecer a disputa, por cuestión hereditaria legitimaria, con las consecuencias que ello puede traer.

Tras insistir en el otorgamiento, les leo este instrumento por su opción, tras informarles del derecho a leerlo por sí y enterados de su contenido, se ratifican y firman conmigo, el Notario, que DOY FE del contenido del presente instrumento extendido en tres pliegos de clase 7ª, nº 1J1941035, y dos siguientes correlativos en orden. OTROSI Se me requiere por el Sr. Alcalde del Ayuntamiento, con la aprobación de los demás otorgantes, y es de que protocolice con la presente escritura, además, un pequeño Historial del Castillo de Capdepera, para que así quede archivado, para una más fácil constancia del mismo; lo que así se hace, antes de la firma de todos, y que yo el Notario, Reitero la fe.

Dibuix del Castell per O'Neylle (primera del segle XIX) (Colecció: Juan Llull Estades)

EL CASTILLO DE CAPDEPERA

Memoria descriptiva

Existiría, durante la dominación mora de Mallorca, una torre de defensa que en el siglo XIII perteneció a Miguel Nunis, uno de los conquistadores de nuestra Isla. En ella estaría alojado el Rey Don Jaime cuando, durante cuatro días, estuvo esperando a los embajadores que había enviado a Menorca, para exigir a los moros de aquella isla su rendición. Y también en ella, "apud caput petrae", se firmó con toda solemnidad el convenio entre el Rey y los enviados del Alcaide de Menorca, a quince de las calendas de julio de 1231. Dicha torre, pues, fue el sitio señalado por JAIME II, en su ordenación de 1300, para construir una de las dos villas fortificadas, que mandaba fueran edificadas en el término de Artà, la actual villa de Capdepera.

No pudo ver Jaime II, muerto en 1311, cumplido su mandato. Fue su hijo SANCHO quien trasladándose a Capdepera personalmente, consiguió que los habitantes, que vivían dispersos por aquellos

contornos, emprendieran la obra de la construcción de las murallas y consintieran residenciarse dentro de ellas. La villa fortificada se redujo al recinto amurallado que aun existe y conocemos con el nombre de "Castell de Capdepera".

Dentro de este pequeño recinto edificaron sus casas con ayuda del Rey, los habitantes que en número de 59 cabezas de familia, moraban en la región ribereña, que se designaba con el nombre de "torrent avall". En 1328, podían decir al Rey JAIME III que, aunque a pesar suyo, vivían en estas pequeñas y apretadas viviendas, dentro de los muros que se estaban levantando.

Para atender a los servicios espirituales, que necesitaban aquellos moradores, dada la distancia a que se hallaban de Artà, el Rey SANCHO, y con el fin también de darles ánimo y obtener que se acomodaran a sus de-

(passa a la pàgina següent)

(Ve de la página anterior)

seos, fundó y dotó, en 1323, en la pequeña iglesia construida dentro del recinto fortificado, un beneficio eclesiástico cuyo primer obtentor fue el presbítero de Campos, Mn. BARTOLOME VANRELL.

Con la ayuda del Rey, quien todos los años destinaba a la obra cien libras de sus tributos recogidos en Artá, se iban construyendo los muros que, en 1386, estaban todavía sin acabar. Dentro de ellos, residía un Alcaide o Castellano, con autoridad de oficial real, para su vigilancia y gobierno y de ordinario ejercía las funciones de sub-baile.

El plano del recinto del Castell demuestra que su constructor era muy experimentado y entendido en arquitectura militar. Las murallas, de robusto paramento, tienen dos hileras de saeteras verticales, una baja y otra alta, para impedir que el enemigo se acercara a los muros, cuando ya se empleaba la zapa y el ariete, todo conforme para repeler cualquier ataque por escalada, el de uso más frecuente en aquellos tiempos. A través de estas innumerables saeteras, bravamente defendidas por los antiguos gabellins, los piratas turcos y berberiscos supieron la amargura de la derrota.

En el adarve de las murallas existe un corredor sostenido por ménsulas curvadas, que permiten pasar a las torneras de las almenas, dominando el panorama de gran parte del levante mallorquín y el mar, hasta la isla de Menorca.

El recinto, además de varios matacanes colocados estratégicamente para aumentar el poder defensivo en las partes más débiles, tiene cuatro torres alabarranas, con bóveda de cañón. Dos de estas robustas torres están a manera de esperonte a cada flanco del portal principal, dispuestas así para aumentarle la defensa según era costumbre antes de idearse las torres-puerta. Este Portal tiene arco de medio punto con un matacán encima.

Un pequeño zaguán con albacara demuestra el talento del anónimo maestro que dirigió la fábrica, al colocar en dicha entrada toda clase de protecciones para organizar y prolongar una tenacísima resistencia en caso de asalto

Otra entrada, conocida por "Portal del Rei En Jaume", actualmente tapiado, debió construirse posteriormente, cuando el Rei JAUME III hizo reforzar todas las defensas de la isla de Mallorca ante la amenaza de PEDRO IV EL CEREMONIOSO; esta entrada, que es una torre-puerta, está reforzada con grandes matacanes. Esta clase de entradas aparecieron en España a finales del siglo XIII y revolucionaron la defensa de entrada a los castillos.

Una poterna, a semejanza de muchos castillos árabes (tapiada desde finales del pasado siglo para evitar que los contrabandistas guardaran sus alijos en el interior del Castell) se halla bien adosada a la torre que mira a levante, con grandísimo acierto en su emplazamiento por sus cualidades defensivas.

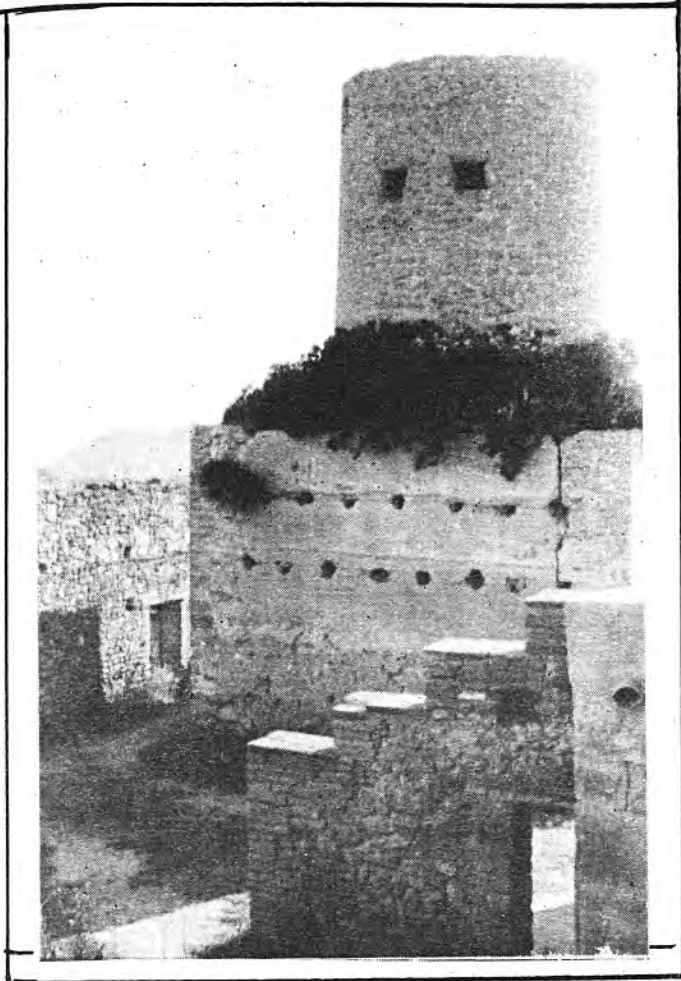
Estas tres entradas son las únicas que han dado acceso al recinto.

En el centro del Castell, junto a una de las primitivas torres, tal vez la que llaman de Miguel Nunis, se alza ya en ruínas la casa que hasta 1856 fue residencia del Castellano-Gobernador.

Es muy probable que la vetusta construcción cercana a la capilla sea un vestigio de esta antigua Torre d'En Nunis, por no cuadro de muros de tapiado, cuyo origen podría ser anterior, no tan solo al Castell, sino a la fecha de la Conquista, tratándose en este caso de uno de los escasísimos restos árabes que se conservan en nuestra Isla.

Hasta mediados del siglo pasado, tuvo doble altura de la que tiene en la actualidad, habiendo sido demolida en aquella fecha la parte superior, con el fin de construir en su interior una torre de molino (Molí d'En Cofeta) que todavía existe.

El Castell es una obra militar del primer cuarto del siglo XIV, construido durante el reinado de Sancho -el cual consta que lo visitó en persona- y por iniciativa, probablemente, de Jaime II. Lo que evidentemente fué la puerta principal se llama todavía "Portal del Rei En Jaume". La entrada actual, con su cuerpo de guardia, cerca de la llamada "Torre de Sa Boira" (nombre debido a la tradición de un milagro de Nuestra Señora de la Esperanza) parece obra no anterior al siglo XVI.

FUNDACION
CASTILLO DE CAPDEPERA
ESTATUTOS

Se constituye una FUNDACION que se denominará "CASTILLO DE CAPDEPERA", cuya finalidad será la adecuada utilización y conservación de los bienes donados o enajenados que pertenezcan al Municipio de Capdepera, dentro del área de su Castillo, la cual se regirá por las siguientes disposiciones:

I.- Serán objetivos de la Institución:

a) La conservación, mantenimiento y mejora del inmueble que constituye el Castillo de Capdepera así como sus terrenos adyacentes.

b) La organización, sin ánimo de lucro, en el recinto del inmueble, de toda clase de actos artísticos, culturales, populares, tradicionales o de otra índole que sean adecuados a las características histórico-artísticas del CASTILLO DE CAPDEPERA.

II.- La Fundación goza de personalidad jurídica propia en orden al cumplimiento de sus fines fundamentales y tendrá su domicilio en el edificio del Ayuntamiento de Capdepera.

III.- La Fundación poseerá, administrará y disfrutará del Patrimonio afecto a sus fines, el cual estará integrado por:

a) Bienes fundacionales.

b) Bienes adquiridos por la Fundación mediante actos inter-vivos o mortis causa con carácter oneroso o lucrativo.

c) Subvenciones que otorguen Organismos Públicos, Entidades, Agrupaciones o Asociaciones de todo tipo, cuotas, donativos y legados de particulares, importe de anticipos y préstamos, importe de entradas a espectáculos de toda índole, cánones de explotación de bienes de la Fundación, dotaciones o cualquier otro medio legítimo en derecho.

IV.- Los bienes fundacionales no podrán ser enajenados, gravados, cedidos ni distraídos de los fines específicos de la Fundación.

V.- Todos los bienes muebles e inmuebles pertenecientes a la Fundación serán incluidos en el correspondiente inventario con sus respectivas valoraciones y descripciones y debidamente clasificados.

VI.- Los bienes, sus frutos y beneficios se destinarán única y exclusivamente al cumplimiento de los objetivos de la Fundación.

VII.- Son órganos de gobierno y dirección de la Fundación:

- El Patronato, que funcionará en Pleno o en Comisión Ejecutiva.
- El Presidente.

VIII.- El Pleno Patronato de la Fundación es el órgano superior de gobierno de la misma y tendrá la siguiente composición:

- Alcalde de Capdepera, que será su Presidente.
- Concejal del Ayuntamiento de Capdepera, velegado de Cultura.
- Un Concejal del Ayuntamiento de Capdepera.
- Un representante de la Cámara Agraria.
- Un representante de la Cofradía de Pescadores.
- Un representante de cada una de las Asociaciones de Vecinos y Propietarios legalmente constituidas y actuantes en el término municipal de Capdepera.
- Un representante del Profesorado del término municipal.
- Un representante de la Conselleria de cultura.

(Segueix a la pàgina següent)

(Ve de la página anterior)

Será Secretario del Patronato el de la Corporación o funcionario en quien delegue y participará en las sesiones sin voz ni voto, ejerciendo las funciones propias de su cargo.

IX.- El Patronato podrá recabar la información o asistencia a las sesiones de las personas, Entidades u Organismos que estime necesario o conveniente. Dichas personas en caso alguno tendrán voto.

X.- El Pleno del Patronato celebrará reuniones ordinarias o extraordinarias.

Las sesiones ordinarias tendrán frecuencia mínima trimestral.

Las extraordinarias se celebrarán cuando se hallen reunidos todos los miembros que constituyen el pleno del Patronato y así lo acuerden; cuando el Presidente los convoque y a petición de cinco de los miembros del Patronato.

Las convocatorias se cursarán mediante cédula subscripta por el Secretario, expresando el orden del día de los asuntos a tratar. La cédula se remitirá con una antelación mínima de cuarenta y ocho horas respecto a la señalada para la celebración de la sesión.

XI.- Las sesiones se celebrarán en primera convocatoria si concurren la mayoría absoluta legal de los componentes del Pleno del Patronato. En su defecto, en segunda convocatoria una hora después de la primera, siempre que como mínimo asista el Presidente y el Secretario o funcionario delegado.

XII.- Los acuerdos se adoptarán por mayoría simple de votos de los concurrentes a la sesión.

XIII.- Carecerán de validez los acuerdos sobre asuntos que no figuren en el orden del día, a menos que se vote y apruebe con antelación la urgencia.

XIV.- Corresponden al Pleno del Patronato:

a) Resolver cuantas dudas y dificultades puedan surgir en la interpretación de los fines de la Fundación.

b) Aprobar los reglamentos de régimen interior y las plantillas de personal, en su caso.

c) Aceptar o rehusar donaciones, legados, subvenciones o cualesquiera otras aportaciones de bienes a la Fundación.

d) Formar y aprobar los inventarios de bienes

e) Formar y aprobar los presupuestos anuales y la rendición de cuentas.

f) Interponer y seguir toda clase de acciones y reclamaciones ante los Tribunales, Juzgados, Autoridades, Corporaciones y personas de todas

clases en defensa de sus derechos y acciones, pudiendo transigir o someter las cuestiones suscitadas a arbitraje, así como desistir de las acciones y recursos que se promuevan.

g) Resolver los recursos que se interpongan contra sus acuerdos.

h) El desarrollo y gestión del presupuesto aprobado.

i) Contratar personal.

j) Llevar la representación de la Fundación, teniendo personalidad jurídica para ejercitar cuantos derechos y acciones le correspondan, pudiendo delegar su representación en el Presidente de la misma.

XV.- La Comisión Ejecutiva estará compuesta por tres miembros que serán:

- El Alcalde de Capdepera, que será Presidente.

- Dos vocales del Pleno del Patronato designados por el mismo. La duración del cargo será de dos años, pudiendo ser reelegidos.

- Será Secretario de la Comisión Ejecutiva el de la Corporación Municipal o funcionario en quine delegue. Participará sin voz ni voto en las reuniones.

XVI.- La Comisión Ejecutiva celebrará sesión ordinaria con frecuencia mínima mensual. Celebrará asimismo reunión extraordinaria cuando válidamente la convoque el Presidente.

XVII.- Atendida su composición, serán aplicables a la Comisión Ejecutiva las normas de convocatoria, constitución y adopción de acuerdos señaladas para el Pleno del Patronato.

XVIII.- Corresponden a la Comisión Ejecutiva las facultades de gobierno y administración no reservadas al Pleno del Patronato.

XIX.- El Presidente del Patronato ostentará las siguientes competencias:

a) Ordenar las convocatorias de las sesiones de los órganos de gobierno de la Fundación, fijando las órdenes del día.

b) Presidir las sesiones del Pleno y la Comisión Ejecutiva, dirigir las deliberaciones y ostentar la representación oficial, judicial, administrativa, económica y laboral de la Fundación pudiendo conferir mandatos a Abogados y Procuradores.

c) Ejecutar y hacer cumplir los acuerdos de los órganos de gobierno.

d) Ordenar los ingresos y pagos.

XX.- El Pleno del Patronato designará entre sus miembros a un Vice-presidente que suplirá al Presidente en caso de ausencia, enfermedad o cese en el cargo de Alcalde de Capdepera, extendiéndose la sustitución tanto al Pleno como a la Comisión Ejecutiva del Patronato.

XXI.- La Fundació ajustarà el desenvolupament econòmic a su presupuest.

XXII.- Los libros de contabilidad, balances, liquidaciones y presupuestos anuales se acomodarán en lo posible a las normas previstas y establecidas para las Entidades Locales, sin perjuicio de aquellas modalidades que se consideren convenientes para mayor claridad, eficacia y control de la gestión económica, con sujeción a lo que resulte de la normativa vigente.

XXIII.- Los acuerdos y resoluciones de los órganos de gobierno serán recurribles en el plazo de un mes en reposición ante el mismo

órgano que los dictó y la resolución que se adopte será a su vez recurrible en alzada por el plazo de quince días ante el Ayuntamiento en Pleno, cuya resolución agotará la vía administrativa.

XXIV.- Se llevará un libro de Actas en el que se harán constar todos los acuerdos que se adopten por el Pleno de la Fundació, tanto en sus reuniones ordinarias como extraordinarias, extendiendo dichas actas el Secretario de la Fundació con el visto bueno del Presidente. Asimismo en dicho libro quedarán reflejados todos los acuerdos que adopte la Comisión Ejecutiva.

Just acabat l'acte, mentre ensaborem un refresc de festa major, demanan l'opinió a alguns dels interessats.

FRANCESC GARAU, Notari gabellí

Això ha estat la il·lusió de la meua vida, de tota la meua vida. Heu de tenir en compte que jo, amb l'amo En Biel de Son Poca Palla, vell, ja vàrem fer els tràmits per aquest assumpte amb D. Pep. D'aquestes gestions amb el Bisbe Hervàs (de que ha parlat D. Pep) jo vaig ésser, amb el meu cunyat Tomeu, els qui vàrem començar a fer-les.

Com a notari no havia fet cap acte que m'hagués agradat tant.

PEP QUINT-ZAFORTEZA, Propietari

Només puc parlar d'una gran satisfacció per part de tots d'haver culminat una cosa que fa 161 any que va començar; que sempre se va fer mirant de defensar aquestes venerables i antigues pedres de Capdepera, perquè no es perdessin. Noltros sempre nos hem considerat depositaris d'allò que els nostres avantpassats varen comprar.

(passa a la pàgina següent)

(ve de la pàgina anterior)

CAP VERMELL: Vostè ha citat un important arxiu privat sobre el Castell, ¿seria possible que l'anàs presentant a través d'aquesta revista?

Jo encantat; però el comprometre-me ara a donar-lo representa el disposar de temps lliure; que actualment no tenc. L'investigar dins un arxiu és una cosa molt complicada, els qui ho han fet ho saben. A ca nostra jo sempre trob lo que no cerc. Sempre trob els papers que no m'interessen. Ara mateix en vaig trobar un d'uns parents meus, els vaig fer una fotocopia i els ho vaig enviar, cercant precisament lo de Capdepera. Ara que, amb molt de gust, aquest estiu, si tengués ocasió i ho pogués dur a Sa Font de Sa Cala, que sempre hi ha més temps disponible, amb molt de gust ho podria fer. Seria aquest lapsus que hi ha des de 1862, des de la rematada, fins al dia d'avui.

CAP VERMELL: ¿I aquesta vint-i-quatrena part de la propietat que no ha volgut firmar?

Un lio de família.

JOAN TONI FUSTER CUERDA, Propietari

CAP VERMELL: Quan la nostra revista, fa un parell de mesos, li va parlar d'aquest tema vostè va esser un poc aspriu...

Les coses no s'han de dir fins que no estan fetes. De totes formes

se va estar molt en contacte amb els representants del poble de Capdepera, que varen esser els iniciadors, i al final nos varem entendre. Jo crec que des del primer moment la part de la meua família nos varem entendre immediatament. Però, naturalment, no podiem cloure un acord sense comptar amb l'altra família, amb la que havíem estat units tants d'anys amb una propietat que era de tots dos. Això és lo que en realitat ho ha retrassat.

JOAN PASCUAL, Batle nou

Creo que de moment s'han d'estudiar les possibilitats immediates que tenim; s'han de cercar els tècnics que nos diguin lo que realment es pot fer en el Castell. Les primeres accions que s'han de fer és mirar a on està més fotut i mirar d'arreglar-ho; que no hi hagués una desgràcia, que nos caigués una torre o una pedra. I, a partir d'aquí, fer una programació, jo crec que això és el patronat el qui ho ha de dur, fer una programació a llarg termini o mig termini i intentar dur-la a terme.

CAP VERMELL: ¿Fas comptes dirigir el Patronat personalment o delegaràs funcions?

De moment no ho he pensat, crec que és l'Ajuntament el que ho ha de decidir: si ho ha de dirigir personalment el Batle o un regidor delegat.

dècimes afuades

Des Pastor de Son Perdiu

Avui me trec es capell
i salud, respectuós,
an es Batle i Regidors
que han recobrat es Castell.
Com en es dit un anell
m'ha caiguda aquesta nova
i crec que això és una prova
de que és nostro Ajuntament
ha fet es gust de sa gent
ja que tothom ho aprova.

Lo que ara manca és pensar
en posar fil a l'agulla.
Si es Patronat no s'embulla
i té s'enteniment clar
es posarà a treballar
conservant en bon estat
es recinte emmurallat
on va néixer Capdepera.
Tot es nostro poble espera
no veure'l esbaldregat.

Pots ser la sorpresa de més de dos gabellins hagi estat conèixer que ni tan sols l'església del Castell no era del poble. De fet els darrers temps la Parròquia hi ha tengut una presència innegable. Per això també hem volgut sebre lo que hi deien els qui han viscut de prop les darreres restauracions.

MIQUEL PICORNELL,
rector de Capdepera 1961-1971

¿Com va venir tot això de la restauració?

Allò no podia passar de cap manera, estava tot abandonat; i jo vaig dir a la gent que hauríem de mirar a veure si se podia fer qualche cosa. Vaig replegar unes 50.000 pts. de donatius particulars i vaig dir a la gent que començaríem les obres, i que en acabar els doblers mos aturariem fins que en tornassin entrar.

No els havíem acabats i, el dia de la Mare de Déu, que féiem la festa, vaig rebre una visita d'un senyor que

me deia: Hi ha 300.000 pts. destinades al Castell, no demani de on vénen ni qui els hi dóna, perquè no volen que sàpiguen res.

Jo vaig dir: No importa demanar si la Mare de Déu està contenta de que facem qualche cosa, perquè avui acab de rebre 300.000 pts. destinades al Castell.

D. Gabriel Alomar va ajudar molt. Començarem per les voltes; hi ha una volta molt hermosa feta de pedres petites, té molt de mèrit. Tal volta no n'hi ha d'altra dins Mallorca, me deia D. Gabriel. I vàrem anar fent.

Després vàrem trobar el Sant Crist. Li vaig dir a N'Alomar: Aquí hi ha un Sant Crist que quan jo el veig sempre me recorda un Crist de Sa Pobla, on jo havia predicat molt. Va dir que li duguéssim i el se va mirar; va demanar un martell i va pegar una partida de toquets en el cap. I diu: escolti, aquí són dos Sants Crists que hi ha, l'un damunt l'altre. Em demanà permís per dur-lo a Palma, on hi havia un italià que restaurava obres en el Bisbat li consultaria i em telefonaria. No me telefonà, però el sendemà se presenta amb la imatge i em diu: aquí tenim un Sant Crist que és del segle XIII o XIV. Estava tot tapat de calç i no sé amb quina mescla; en aquell temps s'usava això perquè hi havia la pesta i per evitar contagis. El va reformar i va ser una hermosura. Fins i tot les revistes sèries en varen parlar. El me varen demanar per dur a l'exposició de Madrid i jo vaig consultar el Sr. Lliteres. D. Llorenç en digué: Escolta, si el te'n dus a Madrid sempre constarà que és de Capdepera, però no el tendreu mai més; jo, fos de tu, me'n desfaria i ho deixaria córrer. Són motius que pareix que la Mare de Déu s'ha mostrat contenta.

Vàrem llevar la teulada de damunt l'església, perquè abans ja ho era un terrat. Havien fet les teulades perquè el terrat vessava. Basta veure que la teulada tapava el campanaret. Va quedar una hermosura allò.

Vàrem acabar els doblers, i D. Gabriel també, perquè havia enviat doblers a Son Peretó; enviava gent

(passa a la pàgina següent)

(ve de la pàgina anterior)

d'una part a l'altra. Però nos faltava arreglar les dues capelles dels costats. I jo vaig demanar al picapedrer què me costaria això (ja havíem acabat les 300.000 pts.). Me va dir 60.000 pts. i les vàrem restaurar. Sobre lo que havia fet el picapedrer damunt el presbiteri amb N'Alomar no se varen entendre gaire; va quedar una quantitat penjada.

També restauràrem la Mare de Déu; era un cap i les mans, res més. Com que jo sabia lo que havia passat a Artà tenia com a por. D. Gabriel diu: vostè hi pensi, que jo també hi he pensat. I he pensat regalar un cos a la Mare de Déu, fet d'un escultor de Madrid molt anomenat, José Rodríguez, que mos farà una imatge que pareixerà del segle XIV o XV; i efectivament. No sabia com presentar-la al poble, però ho va prendre molt bé. No hi va haver ni la més petita discòrdia. Al contrari, llavors vaig voler fer-li la corona i tothom va cooperar. Fins i tot va sobrar gènere i amb lo que va sobrar vàrem enriquir la vella. La vàrem dur a Córdoba perquè allà els jornals es pagaven molt barats. Va costar unes 60.000 pts.

¿Hi col.laborava el poble?

Quan necessitàrem gent, va comparèixer. Per exemple, quan haguérem de pujar la pedra de l'altar; si en necessitàvem deu en venguerem quaranta.

¿I els propietaris?

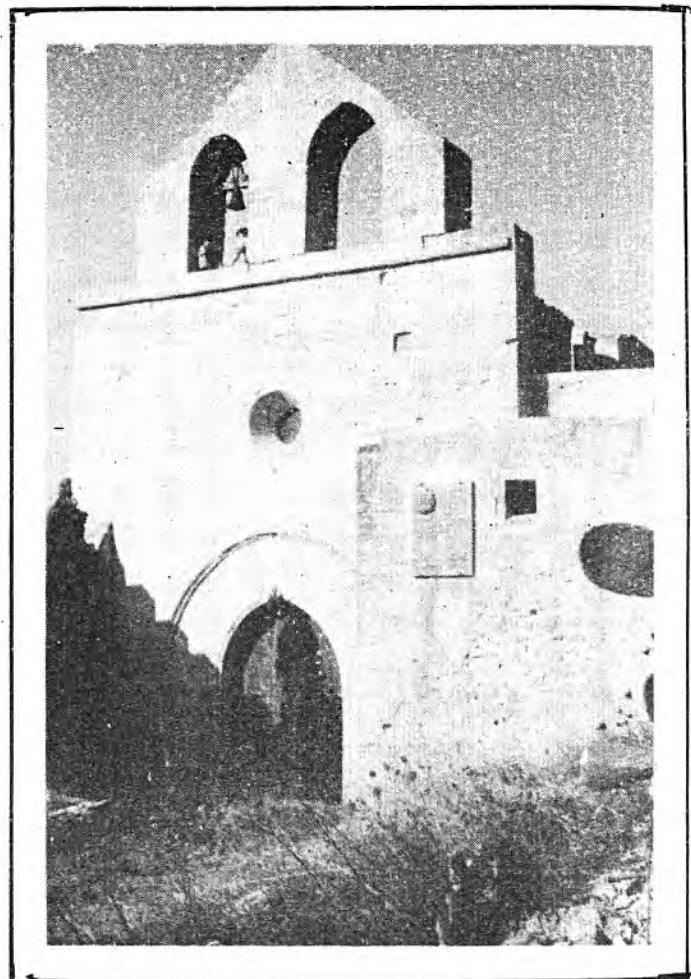
Venien, tenien un dominica a la Parròquia; la pagaven i res més. El poble no hi tenia gaire contacte amb ells; no sé què havia passat amb problemes d'un foc. Ells volgueren pagar les portes noves del Portalet.

MATEU GOMILA,
rector de Capdepera 1971-1979

¿Participares en la restauració del Castell?

Jo vaig arribar l'any 1971. Ja s'havia acabat la restauració de la Capella i Es Portalet. Em digueren

que no hi havia cap deute, però, al cap d'un any, vengué el picapedrer dient que hi havia unes factures que no estaven acabades de pagar. Revisàrem els papers i el picapedrer em va fer una proposta: les factures pujaven unes 125 ò 130.000 pts.; si jo li pagava les cent mil ell regalava les trenta mil a la Mare de Déu. La Parròquia es va endeutar per pagar això. Teniu en compte que el caixonet no dóna ni per a la conservació.

¿En temps teu féreu algunes obres de restauració?

Sí, va caure part de la teulada que mira al nord. El taulons eren de fusta, es podriren, passaren per ull i vàrem haver de posar-hi unes biguetes de ciment armat i vibrats per fer la teulada nova. A més, cada any s'hi ha de fer un repàs perquè hi toca molt el vent, endemés dels nins que hi pugen i alguns turistes que també saben espanyar coses. Darrerament, per ajudar les celebracions, i també per poder-hi posar altaveus (perquè jo tenc la veu molt fosca), es va estudiar el

llum que seria més convenient per al capella i els mateixos capellans férem la instal·lació elèctrica que ara hi ha.

També heu de sebre que, quan hi havia petites reparacions que fer, tan dins l'església com defora, un picapedrer pujava i les feia gratuïtament, per la Mare de Déu. Per a una propietat privada no ho hagués fet.

¿Tenqueres alguna relació amb els propietaris?

En un ocasió vaig intentar dialogar amb ells per veure si es podia fer qualche cosa de cara a la conservació i millores. Em varen retreure que D. Miquel Picornell havia fet les portes noves sense permís i ells les havien pagades perquè no volien cap empriu allà dedins.

GABRIEL PEREZ,
capellà actual

¿Què et sembla la venda-donació del Castell al poble?

M'ha alegrat molt que hagi arribat aquest dia. De totes maneres queda molt de camí per fer. Quan anava cap a l'Ajuntament, el dia de la firma, una dona demanava: ¿què hi ha avui? Li digueren de què es tractava i respongué: ¿O no era del poble el Castell? Jo per dedins pensava: ¿Com pot esser que aquesta dona, si creia que el Castell era del poble, no hagués aixecat la veu davant l'estat de postració que presenta? Fa falta que el visquem com a nostros.

¿Per què no han posat cap representant de la Parròquia dins el Patronat?

La veritat és que quan ho vaig sebre em va sorprendre fort. Per dos motius. Un, per mi el més important, perquè el Castell sempre ha estat ínti-

mament unit a la història religiosa de Capdepera. Ja me direu si hi ha cap gabellí, encara que no sigui creient que pugui separar el Castell de la Verge de l'Esperança.

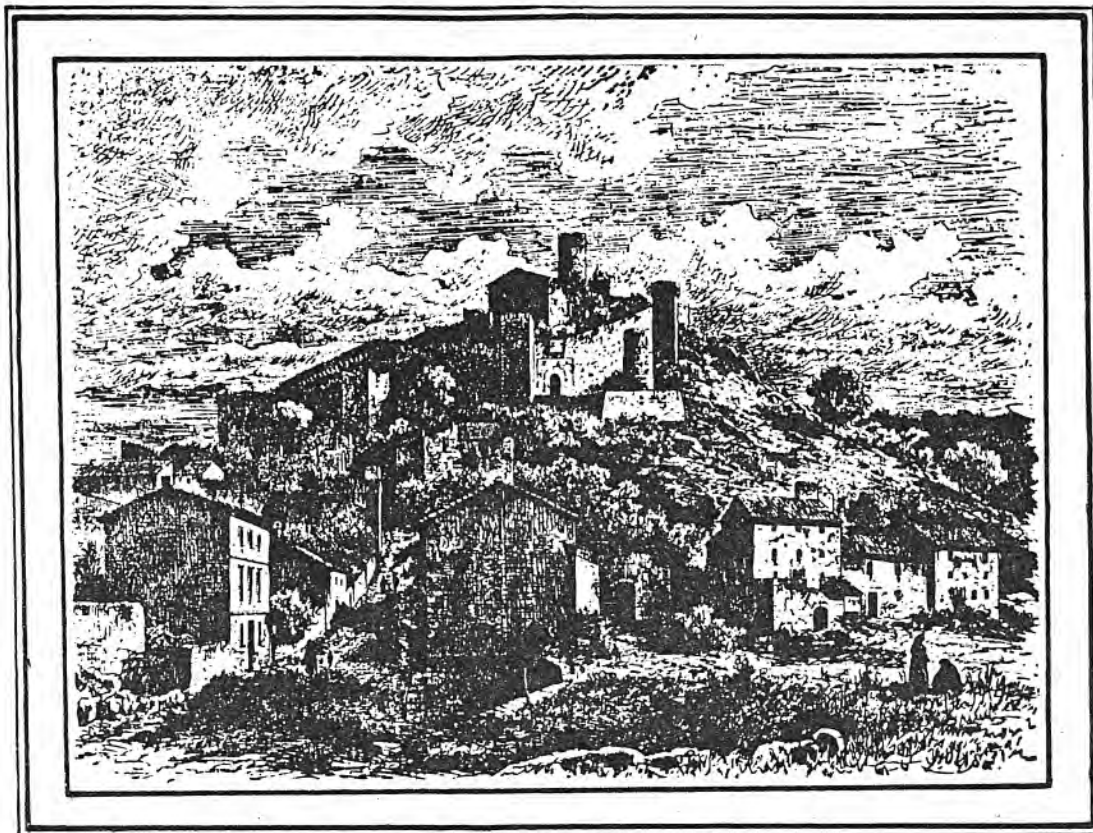
L'altre motiu, perquè si el poble no ha rebut un Castell molt més ruïnós ha estat perquè els darrers cinquanta anys la Parròquia ha estimulat la conservació, no sols de la capella sinó de tot el recinte. Si heu conversat amb D. Miquel Picornell i amb En Mateu Gomila vos n'hauran parlat. La Parròquia ha estat endeutada fins fa un any per mor de la restauració del Castell de l'any 66. Fins l'any 80 hi havia una donada, madò Antonia Sancho Nebot "Busca", que cada dia obria i tancava el Castell, rebent de la parròquia una quantitat simbòlica. Quan aquesta dona ja no hi va poder pujar, concretament el 14-XI-80, vaig suggerir al Batle la possibilitat de que ho fessin els municipals; encara que va dir que sí, la cosa no va durar més que un parell de setmanes. De llavors ençà cada dia hi pujam o les monges o jo. Quan hi ha petits desperfectes, des de fa molts anys, un picapedrer hi puja i ho arregla de franc. Quan és més important (la darrera va esser el 30 de setembre passat, que tiraren a baix cent teules de la barana que mira a Cala Rajada i tres peces de test dels escalons), la Parròquia crida els picapedrers i paga. Fa devers tres anys vàrem gestionar que la brigada de l'Ajuntament hi pujàs un pic cada mes o cada dos mesos i fés petites obres de restauració però la propietat no ho va voler perquè es creava un precedent.

He dit tot això perquè crec que hi havia motius de sobra per pensar-hi en la Parròquia. En quan em sent gabellí me sap greu i ho trob una badada però sé que no hi hagut mala intenció.

Per altra banda, estic segur deque els qui formin el Patronat seran prou sensibles per conservar no sols les pedres, sinó, sobre tot, els valors espirituals, religiosos, de sentiment de poble, que fan valuoses aquestes pedres.

Juan Llull Estades

En este dibujo se nota el estado de abandono del Castell allà por el año 1856 cuando fue retirado D. Rafael Noguera, último gobernador militar de la plaza, al causar baja el recinto por haberse decretado por R.O. "de ninguna importancia militar para la defensa de Mallorca".

Pocos años después sería subastado y, a petición de los "gabellins" y para evitar su total ruina, suplicarían su adquisición a los Sres. Quint-Zaforteza y Fuster Recio, quienes lo compraron y luego restauraron y conservaron. (Gentileza de Juan Llull Estades).

Esta pregunta ha sido hecha muchas veces en el pensamiento de todo Gaballí. La tradición del lugar transmitida de Padres a Hijos, la contestan "es muros". Lo cierto es: no se han encontrado documentos de aquellas tan lejanas fechas perdidas en la oscuridad de los tiempos. Pero para saber dónde nace un río, se le sigue contra corriente y salvando escollos, cascadas, desiertos, matorrales, etc. se consigue llegar a descubrir los distintos filones de agua que se unen para formar la corriente. De esta manera el historiador ha seguido para saber el nacimiento "de's Castell".

Por allà el año 600 de nuestra era, Mahoma en Arabia, fingiéndose Profeta, fundó la religión mahometana,

dictó el Corán, libro sagrado de los musulmanes, él propaga su doctrina mediante la predicación y la guerra, sus sucesores practicándola, extendieron sus dominios desde la India hasta Portugal, en España acaudillados por Tarik y Muza en el año 711 la invadieron por Gibraltar y en el año 900 fué Isam e Jaulani quien se apoderó de Mallorca, casi deshabitada, para la causa árabe; levantó edificios y fortificaciones muchas de ellas destruidas por la invasión de los Bárbaros del Norte. En lo alto de la loma donde hoy se levanta Es Castell, se hallaba una torre cuadrada, también abandonada y construida al parecer de tiempo de los romanos. Esta Torre que todavía existe en parte, con una torre de molino encima, se le ha venido llamando por los historia-

dores, de Miguel Nunis, y por los viejos del lugar "torre de se vetle" por haber servido de vigía para alertar la llegada de velas por el mar circundante de nuestras costas.

Siguiendo el hilo de la historia; cuando la decadencia del Califato de Córdoba por el año 1000, capital del Califato de Occidente árabe, fué aprovechada esta decadencia por el Gobernador árabe de Denia, Mocheid Abul Chiux para sojuzgar las Baleares a su mandato, consiguiéndolo y aumentando sus defensas para mejor defenderse y dominarla. De esta manera nuestra Torre sería notablemente defendida y mejorada. En 1015 en lucha dicho Gobernador con su correligionario Al Mortadha y venciendo éste se proclama Walí de Mallorca, convierte la Isla en nido fecundo de Piratas, quienes saquean las costas cristianas de España, Sur de Francia y de Italia, el próspero bandillaje y el miedo a represalias, le llevó a reforzar sobremanera y dotar de buenas defensas toda la isla; la situación estratégica tan excelente y poblada de esta comarca "Algaballí" (así era llamado el valle de La Mesquida hasta la Torre) haría robustecer la fortificación existente en nuestro montículo mejorándolo con lienzos de murallas.

Estas continuadas y reiteradas correrías de los moros mallorquines en las costas descritas, eran reprobadas por los Condes y Reyes cristianos, de aquellos territorios y cansados de no recibir satisfacción ni contesta a sus quejas y ante el clamor general del Arzobispo de Pisa (Italia) a organizar una cruzada contra Mallorca, armaron 300 embarcaciones con muchas galeras y al paso por Barcelona pidieron ayuda al Conde Ramón Berenguer III el Grande, quien les ayudó con 200 naves y ser el jefe de toda la expedición. Llegados a Medina Mayurka (Mallorca) era asaltada y conquistada, pasando a cuchillo a todos sus habitantes y arrasada e incendiada la ciudad, siguiendo con igual suerte el resto de la isla, quedando el 3 de abril de 1115 toda la isla desolada, en poder de los Cruzados de Ramón Berenguer.

Después de esta ocupación, el Conde Berenguer, regresó a Barcelona y confió a los pisanos la custodia de la isla. Los pisanos a los pocos años se cansaron y decidieron abandonarla; el Conde Berenguer autorizó nuevamente a los moros, los almorávides, que la ocuparon tras obligarles fuertes tributos.

Los moros almorávides, originarios del Sahara, en franco progreso organizaron un gran imperio, Mohamet Benou Ghanyah en 12 de Noviembre de 1184 era recibido en Bujía con general simpatía y posiblemente sería este Walí o rey árabe que mandó construir el recinto de nuestra Capdepera. Es sabido que fué este Walí que encargó, teniéndolo como Jefe de Obras Militares, al alarife, célebre ingeniero especialista de obras militares Ibraín de Túnez, la edificación de la Alcazaba de Túnez en 1159 y construyó por primera vez las torres con traza triangular, esta construcción desconocida, revolucionaría la defensa en las fortificaciones europeas de la Edad Media (conforme los documentos del Archivo de la Corona de Aragón). Este Ibraín de Túnez era el encargado de las fortificaciones del imperio de los Benou.

Le sucedió su hijo Benou Yahía quien durante 50 años dominaría desde Trípoli hasta Sidjit-Mara y desde el Oasis del Sahara hasta el Mediterráneo con inclusión de las Baleares. Por sus famosos hechos de guerra ampliando sus dominios con admirables triunfos militares, se le apodaría el "Aníbal Mallorquín" fortificó fuertemente los confines de sus territorios, en Mallorca además de la capital, lo haría en el Norte y en el Sur, en el Este y Oeste; con Alcudia y Santanyí, Andratx y Capdepera. La traza de la fortificación de Capdepera sería continuada idéntica a la ya empezada por su padre.

Mallorca es nuevamente conquistada por Jaime I el Conquistador en 1229; en el libro "Dels Repartiments", figura en el Distrito de Jartan (Artà) una alquería árabe: Dahyarroba "aldea cuadrada", amurallada, esta alquería fué

(passa a la pàgina següent)

(Ve de la página anterior)

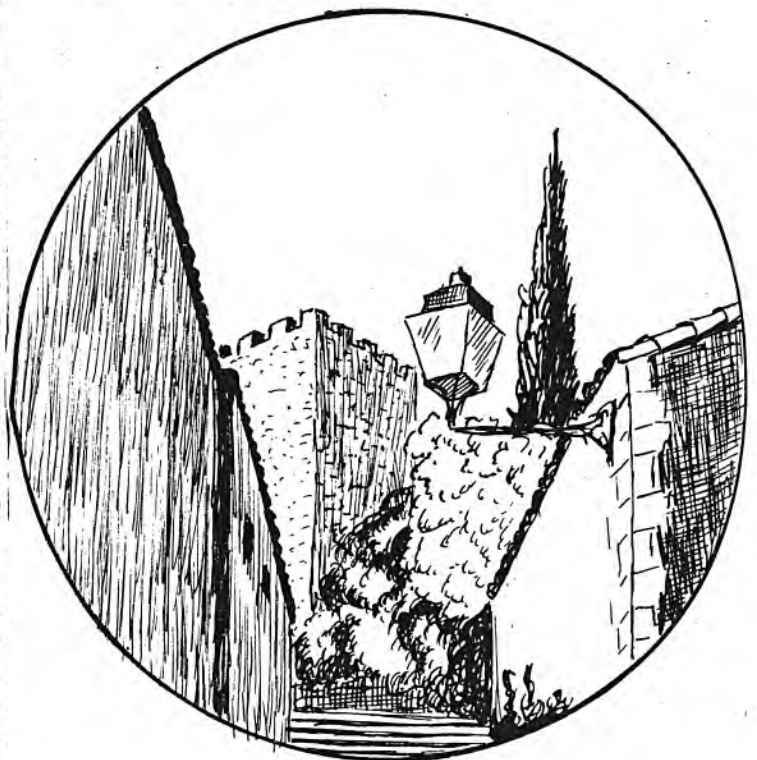
dada por el Rey a los Caballeros hermanos Bernardo y Guillermo Tizón en pago a las ayudas que le hicieron acompañando le en la conquista de Mallorca. Estos caballeros vendieron y cambiaron con otras tierras de su origen peninsular y después de varios cambios, pasaron a manos de Miguel Nunis quien era el propietario cuando Jaime III fundó villas en Mallorca y que tantas ayudas destinaría a la conservación y reparación de las murallas, para la defensa de este extremo de la isla.

Volviendo a Jaime I el Conquistador estuvo cinco días en junio de 1232, en esta alquería en espera de la embajada a Menorca para su conquista. Después de las célebres hogueras, regresaba la embajada, acompañándoles los ancianos y jeques moros de la vecina isla de Menorca para rendirle homenaje y sumisión y en este lugar, se firmó un documento en que por primera vez en la historia se puede leer CAP DE PERA. Fotocopia de este documento se halla en el Ayuntamiento de esta villaz; obsequio que hizo el autor de estas líneas con motivo de haber conseguido la fotocopia del original que se halla en la Biblioteca Nacional de París. Por creer de mucha importancia el descubrimiento de este documento para la historia, contaré la anécdota: En 1942 estuve de Maestro en Es Migjorn (Menorca), invitado a comer en casa del célebre médico Dr. Curieses, hojeando libros en su biblioteca, hallé en un libro escrito en francés del siglo XIX, ciertos tratados de paz, indicando el lugar donde se conservaban; con asombro vi el de Jaime I con los moros de Menorca, estaba en la Biblioteca Nacional de París; recogí los datos; a lo largo de muchos años no dieron resultado las gestiones que hice para hacerme con una copia. Sería en Sa Font de Sa Cala por el año 1956, un francés acampaba en el pinar de Na 'Ledern, supe que era profesor de la Universidad de París y encargado de la Biblioteca. A decir verdad quiero agradecer públicamente lo mucho que me ayudaron para mi relación con este Señor y conseguir exponerle mi aspiración, Antonio Moll Sureda "Miquelet" y Rvdo. Lorenzo Lliteras Lliteras. Haber tenido París varias

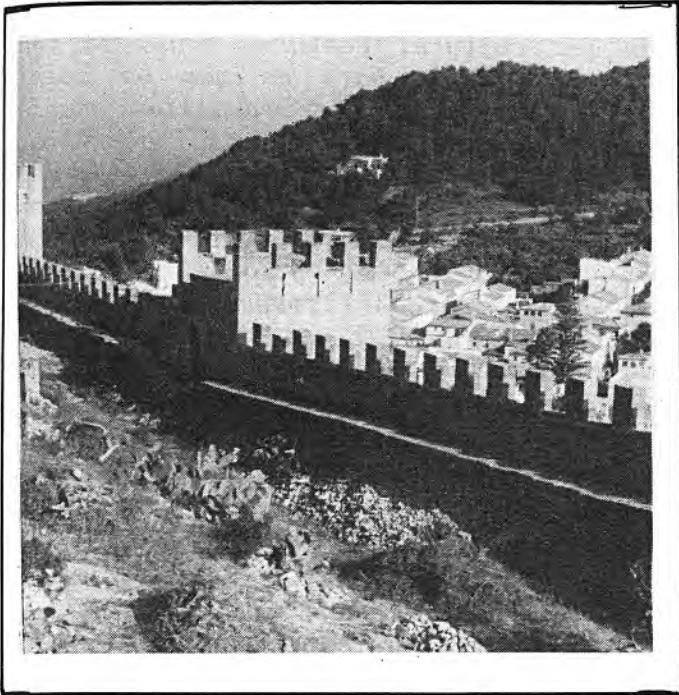
ocupaciones en distintas guerras mundiales, después de la publicación del libro en cuestión, no sería fácil la gestión, pero nos envió unos filmes y conseguí mi propósito, que he procurado dar a conocer a la historia de Mallorca.

Jaime I muy devoto, mandó construir la gótica capillita (primer tramo) y colocándose en la llave de la bóveda un escudo, el de Capdepera: "Un castell demunt es cap de pedre de's fereyò" que es el escudo de nuestra Villa. Actualmente con gran acierto histórico el actual secretario del Ayuntamiento D. Julián García Sotoca Oliva, ha ratificado, adoptando en sellos y cuños en documentos oficiales, copiando de dicha bóveda el verdadero escudo tal como se usó cuando Capdepera se independizó de Artá.

Con lo expuesto se puede comprender que siempre esta comarca por su situación estratégica en la vida de Mallorca, fué atención especial de Califas, Walies y Reyes, y el Castell fué obra de siglos teniendo nosotros la gran suerte se haya podido conservar, siendo un ejemplar único en su género de toda España y sur de Francia, gracias a las familias Quint-Zaforteza y Fuster Valiente que cuando lo adquirieron lo conservaron que de lo contrario ahora tendríamos un montón de piedras, lo que decimos en mallorquín "un claper".

Joan Rai

- Ja tenim el Castell! -va dir un.
- Sí, -contestà un altre- ja tenim
La Seu plena d'ous.

No crec que la contesta sigui tan despectiva com pareix a simple vista. Al manco jo vull agafar-la com a motiu de reflexió. No m'agraden els triunfalismes fàcils, i la primera exclamació en té molt de triunfalisme.

- Ja tenim el Castell!

Aquesta frase aquests dies ha corregut de boca en boca, per carrers i places, per casinos i cases, pertot arreu.

- Ja tenim el Castell!

¿I ara què?

¿A seguir el viure quotidià i oblidar l'eufòria d'un moment? ¿A pensar que el Castell és de l'Ajuntament, com fins ara pensàvem que era d'un senyor? ¿A seguir pensant que l'Ajuntament és una cosa separada del poble i que res que veure té amb nosaltres, com si les eleccions darreres haguessin estat una farsa?

Fins ara l'estimàvem al Castell, gairebé d'una manera inconscient, irreflexiva, involuntària, superficial. L'estimàvem com una cosa nostra, però al mateix temps llunyana, inabastable. L'estimàvem perquè neixíem, creixíem

i moríem al seu redòs; perquè era una part del nostre paisatge; perquè era una figura decorativa del nostre viure quotidià; perquè era inconcebible un Capdepera sense el Castell; perquè a vegades, qualque "tocat des bolet", ens deia que era un tros de la nostra història o un símbol de la nostra identitat; perquè era la llar de la Verge de l'Esperança i el poble li tenia devoció.

Però, malgrat tot, sabem que no era una cosa nostra, que era propietat privada d'uns senyors que res tenien que veure amb nosaltres. Ara, unes firmes a uns paperots segellats, una escriptura legal, de tota legalitat, el converteix en nostre, en teu, meu i de tots.

De tots! Propietat de la Comunitat!

I aquí comença el que jo definiria com a problema cultural. Perquè canviar aquest amor de fins ara, superficial i còmode, per un amor profund, difícil i sacrificat, és un problema de cultura. I jo me pregunto: ¿Comunitàriament hem sabut estimar alguna cosa? ¿Hem sabut mai defensar amb solidaritat un bé comú, un patrimoni de tots? Si qualque veu s'ha deixat sentir, prest se li ha posat una etiqueta i la indiferència col·lectiva l'ha ofegada. És difícil esser ciutadà. El batle de Córdoba, preguntat pel programa dels pròxims quatre anys de mandat, va contestar: Fer que els ciutadans compreguin la ciutat, que l'estimin, la cuidin i la respectin.

Difícil, senyor batle, difícil; però només intentar-ho ja mereix aplaudiment.

Idò sí, ja tenim el Castell.

Nostro.

Ben nostro.

Més nostro que mai.

Però...

¿Sabrem estimar-lo com a cosa nostra?

¿Sabrem traduir l'estimació en sacrifici, en feina o en doblers per cicatritzar les seves ferides obertes?

(segueix a la pàgina següent)

(ve de la pàgina anterior)

¿Sabrem donar-nos les mans amb una rotllana de solidaritat i fer-nos dignes de les seves pedres velles?

¿Sabrem respectar-lo amb mirament i devoció com a penyora que la Història mos ha deixat, o el convertirem en valor d'especulació com hem fet amb el paisatge, els boscs o les platges?

¿Sabrem, per una vegada, oblidar-nos d'etiquetes, de particularismes, de cobdícies i fer que la fosca esdevengui claredat radiant, aportant cada un el nostre llumet?

¿En sabrem d'esser ciutadans amb dignitat?

- Ja tenim el Castell -va dir un.

- Sí, -va contestar un altre- ja tenim La Seu plena d'ous.

Ara, ¿què en feim? ¿En feim truites o en posam lloques?

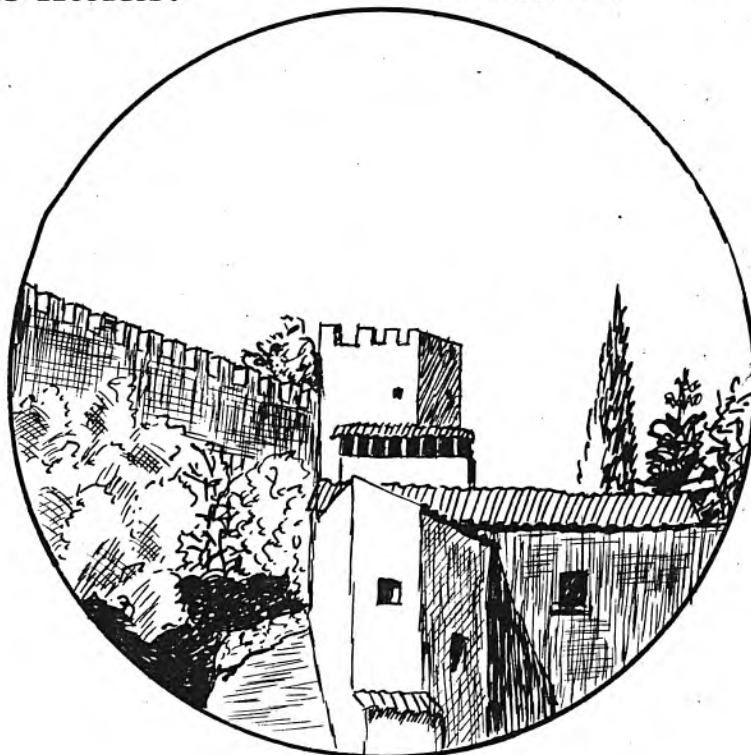
Pareix una bajanada, una befa irònica i sarcàstica d'un burleta, un jutipiri a l'ètica de la comunitat; però, si me permeteu el símil, després de veure com de tot n'hem fet una truita, costa creure que d'un ou, en aquest cas el Castell, el sapiguem emprar com element de vida. Amb La Seu plena d'ous, una societat que tot ho comercialitza, hi ha per fer duros; però el dia de demà es pot trobar sense els jocs eixerits de les llocades.

i vol encetar una tasca nova. La de ensenyar la gent a estimar les coses de tots en col·lectivitat. És una forma de fer cultura. Pentura, avui, la més urgent. Ja és hora de que es deixi de costat l'espolsar rebosillos arnats i se pensi en qualsevol activitat que tendeixi a fer més habitable el poble, a possibilitar als ciutadans els descobrir-lo, a promoure els nivells de relació social perquè, en comú, aprenguem a cuidar i respectar les coses que són de tots. I una d'aquestes coses és el Castell.

El Castell, sí, que si fins ara ha estat unes pàgines de la nostra història, gairebé en blanc, avui, donant-li a la cultura un nou enfocament, podem omplir-les de significats per retrobar, quan menys, l'alegria i la comunicació ciutadana que com a poble hem perdut.

Hi ha una altra cosa que també és ben nostra, però d'ella en parlaré un altre dia; avui vull acabar amb una convidada als nous regidors a apanyar-se en sembrar les llavors de nous plantejaments culturals per fer néixer signes esperançadors i que prest poguem dir tots que amb el Castell recobram també un signe de la nostra identitat perduda.

Perquè el tinguem de bon de veres al Castell!!

L'AMO EN JOAN "COLL", Joan Sancho Alzamora (1879-1956)

CAPITOL IX

Les murades se feren segons la necessitat del moment, de manera que no sobrava gaire rotlò per cabre-hi el poble dedins. La descripció del plànol no té gaire dificultat, basta veure les ruïnes per fer-se càrrec de com estava tot: les cases petites i baixes, els carrers estrets i mal plans i empedregats de pedres redones fent una escalonada ampla i baixa, es dir, molt dolça.

Les cases eren tan mal distribuïdes que totes les peces eren enfonyais: un portalet baix, una entradeta petita que també servia de cuina i menjador, un enfony on hi cabés un llit de matrimoni per dormir-hi aquest, un sostre a on dormien les filles servint també de graner, i els fills s'arreglaven a la palla si en tenien; i, quan no, un jaç de càrrix. Els animals sofrien aquests dos extrems: o a lloure per els carrers, o estrets dins un petit estable on hi havien d'estar tancats tots (l'ase, el bou, la cabra i el porc); tanmateix no podien anar al camp, els portals de la murada estaven tancats.

Dels carrers encara en tenim una mostra, maldament només sia un tros, tot lo demás ha fet ull; aquest que se conserva tal volta no fos el princi-

pal, però a ell daven les cases principals, com eren la vicaria, ca el Governador i l'escala. Dic això perquè partia del Portalet i aquest no era el principal, sinó que ho era el del Rei En Jaume, d'aquest en partia un de carrer tot dret cap a l'Església per davant una filera de cases aferrades a la murada i lo més fàcil és que aquest carrer fos el principal. D'una porta a l'altra també n'hi havia un que enllaçava al mateix temps les dues portes i aquests dos carrers eren els més llargs que existien; els demás carrers eren secundaris. Els que estaven entre els dos carrers mestres los comunicaven, però els que estaven entre la murada eren pocs, no passaven, és a dir, no tenien més que una entrada i, quan n'hi hagués més de dos, tenien molt poques cases.

El Portalet era una porta secundària; ho demostra el seu mateix nom, però en canvi era més còmode per pujar, igualment que el carrer que passa per ell; aquest fa voltes i ajuda a pujar, lo que el carrer que dava a la Porta del Rei era dret i costa per amunt, lo que el feia més agre i incòmode; així és que, per aquest motiu per dar-li també el caràcter de monument, el condemnaren, lo mateix que la Porta de Santa Margalida de Ciutat.

S'han acabat la Lliga, la Lligueta i tota la pesca. L'Escolar segueix a Regional i el Castell ja és del poble. La història va fent la seva via, i que ha estat, no res.

És ben segur que ni els primers ni els darrers castellans, quan des d'algun d'aquells merlets altius escampaven la vista cap a la mar, no degueren pensar mai que, un diumenge sí i l'altre no, s'organitzarien aquests rebumboris que s'organitzen entorn a vint-i-cinc desenfeinats que corren darrera una cosa rodona que en diuen pilota, just al coster mateix del Castell. Encara que, ben mirat, les batalles d'aquella gent de en temps primer eren molt més salvatges i cruentes que no les futbolístiques d'avui en dia. I en lloc de pilotes feien servir espases i pegaven a ferir. Ara, lo més que es perd és qualche llosca devers una orel·la o qualche cossa devers un turmell.

Donat que des del Castell el camp de futbol es veu bastant bé, i aprofitant ara que és nostre, no estaria de més posar-hi les oficines de l'Escolar, amb unes bones finestres per poder veure els partits els diumenges de fred, sense necessitat de baixar an "Es Figueral". Inclús es podria explotar turísticament la cosa. Per exemple, el President vestit de Rei, els Directius de patges i el Segretari d'escrivà de la cort. Els jugadors, tots els dies que no tenguessin entrenament, farien de soldats.

Castell o futbol, futbol o Castell. Aquest és el dilema. I és que l'Ajuntament, passat i present, du una bona fal·lera amb això d'aquells murs que mos contempen des de la història. Que si recuperació, que si Patronat, que si conservació... Tot és Castell, ara! I el futbol, què? Que no ho és important, el futbol?

L'Escolar envia els seus exèrcits, amb calçons curts, a lluitar contra els enemics. Algunes vegades són els enemics els qui s'atreveixen a venir a plantar cara dins el nostre propi feu. De moment es guanyen batalles i es perd la guerra. Però això no desmoralitza. Altrament, es vetllen les

armes esperant millor ocasió. Falta sols que la plebs, o sia l'afició, doni un major recolzament als seus esforçats combatents, i no que se'n desentengui de tan nobles Creuades.

Així mateix, aquesta Cort que constitueix la Directiva, plena de bona voluntat i de ganes d'expandir els seu Regne, durant aquesta darrera campanya ha recorregut amb massa freqüència a l'ajuda d'altres exèrcits, dit en el sentit literal de l'expressió. Aquí també hi ha bons soldats, que estimen els colors dels seus penons i que hi deixarien la pell, si fes falta. Quan s'hagi, inevitablement, d'acudir a aliances amb altra tropa, s'ha de mirar que els cavallers i prínceps que mos vulguin fer costat no siguin gent que s'arrufa davant la primera andanada del contrari.

El Castell s'ha de conservar, ara que és nostre. I l'Escolar ha d'anar endavant. Sense que ni una cosa ni l'altra mos suposin cap trauma. Fent les coses bé tot pot millorar. Pens que tenim motius per a sentir-nos orgullosos de l'un i de l'altre. Castell i futbol. L'espasa i la pilota.

Si és voluntat del poble, el Castell no caurà. Si és voluntat del poble, l'Escolar anirà endavant. No, no hi tal dilema. Castell i futbol poden esser dues coses compatibles, complementàries. Passat i futur. El Castell com a símbol inconfundible de Capdepera. L'Escolar com a símbol del temps nous, d'un jovent que necessita de l'esport per donar sortida al seu impuls vital. Afortunadament, aquests són temps de pau (?). Bevent a les fonts del nostre passat hem de mirar el futur amb optimisme. Al cap i a la fi, no pujar a Tercera no és cap tragèdia. Les naus enemigues no assetgen les nostres costes.